

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Θ'.

✱ ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ, 15 ΤΟΥ ΜΑΗ 1911 ✱

ΑΡΙΘΜΟΣ 436

Ἕνας λαὸς ὑψώνεται ἅμα δεῖξῃ πῶς δὲ φο-
βάται τὴν ἀλήθεια. — ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΗΡ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ. Σονέττο.

ΚΛΕΑΡΕΤΗ ΔΙΠΛΑ. Τοῦ φονιά τοῦ παράδομα.

Ε. ΚΑΡΑΝΑΧΑΓΙΩΤΗΣ. Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ γλωσσικοῦ νόμου.

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ. Στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ Βροχούλα.

ΔΗΜ. ΚΑΙ Κ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ. Στὸν τιμημένο καὶ μεγάλο ποιητὴ μας.

ΓΑ. ΠΑΠΑΣΤΑΘΗΣ. Ὕμνος στὸν Ἐθνάρχῃ Κωστῇ Παλαμά.

Β. ΡΩΤΑΣ. Κυπαρίσσι.

ΧΩΡΙΑΤΗΣ. Ἀπὸ τὰ χωριάτικα ἔθιμα — Ἡ Κούνια.

ΨΥΧΑΡΗΣ. Μάτι καὶ μάτι.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ — Ἡ ΚΟΙΝὴ ΓΝΩ-
ΜΗ — Ο, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΥΜΝΟΣ

ΣΤΟΝ ΕΘΝΑΡΧΗ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

Ἀπὸ τὴν φυγὴ βγαλμένη
Τῷ Ρωμαῖονε τῇ γερῇ,
Δυνατὲ κι ἀντρεπωμένη,
Χαῖρε, ὦ χαῖρε Ποιητῇ.

Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὸ στίχο
Ποῦ μὲ ὀρμὴ τῇ γίε μετροῦ,
Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὸν ἦχο
Ποῦ μαγέθει τὴν καρδιά.

Ἄργειε νάρθει ἢ μέρα κείνη
Κ' εἶταν ἔλα σιωπηλά·
Εἶχε ἢ Μούσα μούμια γίνε
Στοῦ δασκάλου τῇ σκλαβιά.

Στοῦ μικρόχαρου τὰ ρήχη
Ἐσερνότουνε δειλή·
Τὸ πτερὸ Σὺ ἀπλώνεις πῆχη
Καὶ σηκώνεις τῇ φωνή.

Νοῦ, καρδιά καὶ σκέψη, δένεις,
Μιὰ θυμώνεις, μιὰ ἀγαπᾶς,
Τὸν Ἀρχιλογο ἀνασταίνεις
Καὶ τοὺς Πίνταρους ξυπνάς.

Ἡ ἀρμονία μόνος σου νόμος,
Κ' ἢ Ἰδέα σου ὀδηγός·

Σκορδαλὸς οὐρανοδρόμος,
Αἰθερόχαρος ἀητός

Πάντα στὰ ψηλά βιγλίζεις,
Καὶ στὰ ὠραία καὶ στὰ τρανά
Καὶ φῶς δίνεις σ' ἔ,τ' ἀγγίζεις
Μὲ τὰ ἐλόφωτα φτερά.

Μπρός σου ἀνοίγει σὰν τὸ ρόδι
Κόσμος νέος ἀλαργινός·
Φῶς τὸ χέρι, φῶς τὸ πόδι
Κι ἔλα μέσα σου εἶναι φῶς.

Καὶ φωτιὰ ποῦ σπιθηρίζει
Πόνους, πόθους κελαῖδει
Καὶ σκορπάει, βροντᾶει, σαλπίζει,
Ξυπνητῆρι στῇ Φυλή.

Φλόγα ποῦ κατὰρα βρέχει
Καὶ θυμὸ στὸν ξεπεσμό,
Μὰ ὡς νερὸ καθάριο τρέχει
Σὰ μηνάει τὸ σηκωμό.

Καὶ θωροῦ καὶ γῶ τῇ σκρόφα
Σκοτωμένη, τῇ Σκλαβιά·
Καὶ στῇ γίε τῇ θεοθρόφα
Ἄνοιξη βλασταίνει νιά.

Καὶ θωροῦ ἄθρωπους καινούριους,
Νιὸς ἡρώους, Ἀκρίτες νιὸς,
Καὶ γροικῶ φάλμους καὶ θούριους,
Καραίσκους, Σολωμούς.

Καὶ γροικῶ ζωῆς ἀντάρα
Καὶ θωροῦ γερὰ κορμιὰ
Νιῶνε κοριτσιῶ, ὦ λαχτᾶρα!
Γλώσσα ἀκούω ἀρμονικιά.

Στῇ γίε πῶριξε μιὰ μέρα
Ἄ δικέφαλος ἀητός,
Κυματίζει πέρα ὡς πέρα
Ἄσπρογάλανος σταθρός.

Ἦ χρυσόνειρο, τί θάμα,
Ἄπου δὲν τὸ βάζει ὁ νοῦς!
Γύρο σῶπασε τὸ κλάμα,
Νίκης μόνον ἀκούω σκοπούς.

Ξύπνησε ὁ Μαρμαρωμένος!
Βροντοκράζει μιὰ λαλιά.
Χαῖρε ὀπου ἔδωκες στὸ γένος
Μιὰ Φλογέρα Βασιλιά.

Κ' ἔβγαλες ἀπὸ τὸ χῶμα
Ἕνα γύφτικο βιολί,
Χαίρε τὸ γλυκὸ σου στόμα,
Χαίρε, ὦ χαίρε, Ποιητή.

Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὸ στίχο
Ποῦ πλατεῖα τῆ γίς μετρά,
Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὸν ἦχο
Ποῦ σηκώνει τὴν καρδιά.

Σ' ἔχει βγάλει ὁ ἴδιος τόπος (1)
Ποῦ θρεψε τὴ λεφτεριά
Καὶ μᾶς ἤρθεσ στρατοκόπος
Μὲ τοῦ Γύφτου τὸ ζουρνά.

Καὶ μὲ τοῦ ρυθμοῦ τὰ μόνια
Καὶ τοῦ Λόγου τὸ σφυρί.
Ὡς πουλιά λαλοῦν στὰ κλώνια,
Ἔτσι ἡ ρίμα σου λαλεῖ.

Κάθε ὥραιου πελεγρίνος
Κάθε ἰδέας προσκυνητής,
Κάθε στίχος σου καὶ κρίνος
Στὸ λιθάδι τῆς Φυλῆς.

Πρὶν προβάλεις τί σκοτάδι,
Τί μαβρίλα κ' ἐρημιά!
Πρόβαλες κ' ἐφτὺς ὁμάδι
Στὸ βιολί σου νέα βιολιά.

Τὰ δοξάρια τους σαλέδουν
Μὲ τρικύμισμα γλυκὸ,
Ταιριασμένα συνοδέδουν
Τὸν ἀπέθαντο σκοπὸ.

Μὲ τὰ ἡδὸνι φλωροπούλια
Φτερουγᾶν κοπαδιαστά,
Ἄστρα δλόγυρα στὴν Πούλια,
Πίσω ἐκείνα, Σὺ μπροστά.

Δόξα τῶχεις καὶ καμάρι
Τὸ Τρανὸ νὰ προσκυνᾶς.
Μὲ τὸν ἥλιο τοῦ Ψυχάρη
Σμίγεις καὶ φεγγοδολᾶς.

Δίνετε σφιχτὰ τὸ χέρι
Μ' ἓνα αἰώνιο φιλί,
Πρὸς τὸ ροδοχαραμέρι
Μετωρίζεστε λαμπροί.

Τρίτο ἀστέρι ἀμέσως βγαίνει
Καὶ χρυσὸ λαμποκοπᾶ,
Τοῦ Τυφλοῦ ἢ φωνῆ ντυμένη
Λαλιά νέα ἀχολογᾶ.

Πλεβρὰ ὁ Κόπανος τσακίζει,
Γλυκοπαίζει ὁ Ταμπουράς,

Καὶ κοντὰ σιγοβουίζει
Ὁ καημὸς τῆς ξενιτειᾶς,

Στοὺς Παλιούς σκοποὺς ποῦ κλείνουν
Μελωδία παντοτεινῇ
Καὶ τῆς Ἰωνίας χύνουν
Μιὰν ἀχτίδα φωτεινῇ.

Κ' ἔρχεται ἄφταστος κατόπι
Δροσερὸς ἀθγερινὸς —
Καιροὶ φέβγουνε καὶ τόποι
Μπρὸς στὴν πλώρη τῆς Ἀργῶς.

Καὶ τὴν ἄρμονία ἀκλουθᾶνε
Σὲ χορὸ χεροπιαστοί
Καὶ καθένας τραγουδᾶνε
Στὴ φωνῆ σου ὄλοι πιστοί :

Ρήγγας Γκόλφης, Βλαχογιάννης,
Σκίπης καὶ Βασιλικός,
Μαλακάσης, Πασαγιάννης
Κι ὁ Μαβίλης ὁ γλυκός.

Τοῦ Γρυπάρη ἢ χρυσολύρα
Σ' Ἐσένα ἔχει τὴν πηγῆ
Κ' ἢ αἰθέρια τοῦ Πορφύρα
Εἶναι θρέμμα σου κι ἀφτή.

Θρέμμα σου ὄλοι, θρέμμα σου ὄλα,
Σπῆρος σου ἢ ἀνοιξὴ ποῦ ἀνθεῖ
Μὲ βλαστάρια μυροδόλα,
Δόξα σου εἶναι, Ποιητή.

Δόξα σου, χαρὰ ἔ,τ' ὑπάρχει
Κι' ὅ,τι θάρθει ἔναν καιρό.
Θὰ Σὲ προσκυνοῦν γιὰ ἐθνάρχη
Καὶ γι' ἀστέρι πολικό.

Γενναῖα ἔστησες τὰ στήθη
Καὶ σὰν ἄλλος Μωϋσῆς
Ὁδηγᾶς ἔμας, τὰ πλῆθη
Στῶν ὀνειρώ μας τῆ γίς,

Ἀψηφώντας τί φωνάζουν
Οἱ μικροὶ κ' οἱ ταπεινοί.
Γύρω λύκοι, σκύλοι οὐρλιάζουν,
Σένα ὀλόρθη ἢ κεφαλῆ.

Μὲ τὸ μάτι γυρισμένο
Πρὸς τὸ φῶς τὸ ἀλαργινὸ
Βλέπεις ροδοχρυσωμένο
Τὸ μελλάμενο καιρό,

Καὶ καινούριο κάθε μέρα
Μὲ ἑμορφιὲς λογῆς λογῆς
Στὸν ξαθὸ σκορπᾶς ἀέρα
Τὸ τραγοῦδι τῆς Φυλῆς,

Τὸ τραγοῦδι ποῦ χαδέθει,
Νανουρίζει καὶ μεθᾶ,

1) Εἶναι γνωστὸ πῶς ὁ Ἐθνάρχης γεννήθηκε στὸ Με-
σολόγγι.

Μὰ ἀνανιώνει κιόλα, ἀντρείβεει,
Μετωρίζει τὴν καρδιά.

Ἀπὸ τὴν ψυχὴ βγαλμένη
Τὼ Ρωμιῶνε τὴ γερῆ,
Δυνατὲ κι ἀντρειωμένε
Χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ποιητή.

Μόναχο

ΓΙΑΝΓΙΩΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΑΘΗΣ

ΣΤΟΝ ΤΙΜΗΜΕΝΟ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟ ΠΟΙΗΤΗ ΜΑΣ

Ἄκουσε δυὸ λόγια παρηγορίας ἀπὸ τὰ ξένα:
Τὰ στήθια μας γεμίζουν ἀπὸ συμπάθεια καὶ περη-
φάνεια γιὰ τὸ εὐγενικό σου τὸ πρόσωπο πού τὸ
βλέπουμε μπροστά μας σὰ Σύμβολο.

Ἐπιγραφὴ ἔγγραφο προσπάθησε νὰ τιμωρήσῃ
τὸν ὑπάλλληλο· ἀκόμα καὶ νᾶτανε σωστό, ἀκόμα καὶ
νὰ μὴν εἴτανε ἀσπίρητο, ἀδικαιολόγητο καὶ σοφι-
στικό, ἀσήμαντα τέτοια ἔγγραφα, κοντόφθαλμος ὁ
Ἐπιγραφὸς πού δὲν τολμάει νὰ ἰδῇ τὸ ἦθος, νὰ ἰ-
δῇ τὴ γλυκεῖα μορφή τοῦ ἄφοβου Ποιητῆ πού
ἀγκαλιάζει ὀλάκωρη μέσ' στὴν καρδιά του τὴν Ἐ-
θνική τὴν Ἰδέα, μὲ τοὺς καημούς καὶ μὲ τὴν λύ-
πη, μὲ τὴν ἀδολεία καὶ ἀγνὴς χαρὴς του, νὰ ἰδῇ κάτου
ἀπ' τὸν ἀσήμαντο ὑπάλλληλο τὸν ἠθικό ἥρωα πού
θέλησε νὰ μάθῃ στὰ Ἑλληνόπουλα τί θὰ πῆ σθένος,
τί θὰ πῆ χωραχτήρας, τί θὰ πῆ λεβεντιά, τί θὰ
πῆ στρατιώτης.

Στὴ θλιβερὴ ὅμως κατάστασι πού βρισκόμα-
στε ἀκόμα, τὸν φοβήθηκε ἡ Ἀνόρθωσι τὸν ἥρωα,
τὸν τιμώρησε τὸν ὑπάλλληλο.

Τιμημένε Ποιητή! Ἡ λεβεντιά σου δίνει στὰ
λόγια σου ἀκόμα πῶς ἀθάνατη ζωὴ.

Δευτέρα 11 Μαΐου 1911.

ΔΑΜΙΑΝΟΣ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

ΚΥΠΑΡΙΣΣΙ

Τοῦ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

Μὲ βαθύτατο σέβας.

Μάβρο ψηλὸ καὶ βαθιοριζομένο

Κι ἀκόμα νῦν κι ἄς ἔχεις αἰῶνες ζήσει

Στὴ γῆ σου πῶς δικὸ στέκειαι σὺν ξένο,

Σὰ στήλη μαρμαρένι, ὦ κυπαρίσσι.

Φουσκοδεντριά· γρυζολαλοῦνε ὡς βρύση

Τὰ σπουγγίτια· ἀεράκι μυρωμένο

Τινάζει ἀμυγδαλάνθη· ἥλιος μεθύσι·

Πῶς εἶσαι ἀτάραχο ἔτσι κ' ὑψωμένο;

Μὴ ἀπ' τὴ λήθη ξεκόβεται στὰ βάθι

Τ' ἀβλάκι πού τὴ ρίζα σου ποτίζει;

Μὴν ἔφτασες ἐδῶ σὲ ἀνυπαρξία;

Γιὰ τὴ ζωὴ οἱ καιροὶ πᾶς σοῦχουν μάθει

Κι ὀλίμπια ἢ ἐφτυχία σου κρυφανθίζει,

Τοῦ νεκροῦ καὶ τοῦ ἀθάνατου ἀρμονία;

Κέρκυρα. Φλεβάρη

ΒΑΣΙΛΗΣ ΡΩΤΑΣ

ΜΑΤΙ ΚΑΙ ΜΑΤΙ ¹⁾

Ἀφιερώνεται τοῦ ΚΩΣΤΑ ΠΑΡΟΡΙΤΗ

Παιδιά τοὺς εἶχα γνωρίσει στὴν Πόλῃ καὶ τοὺς
δυὸ. Ἄντρες τοὺς ξαναεἶδα στὸ τηλεφῶνο μου τὸ
ταξίδι. Δὲν ἔπρεπε ἴσως νὰ σὰς δηγηθῶ τὰ ἱστο-
ρικά τους· ὁ κόσμος τοὺς ξέρει, θὰ καταλάβῃ ἀμέ-
σως. Ἐπειτα, ἴσως νὰ εἶναι κριμα, τέτοιο δῶμα
καρδιολογικὸ 2], πού ἡ ἀνάλυσή του ἢ ψυχολογικὴ
θὰ ἤθελε τόμο, νὰ τὸ συμμαζώξῃ κανεὶς καὶ νὰ
τὸ στενέψῃ σὲ καμιά δεκαριά σελίδες.

Ἡ μάνα τους τᾶφταιξε ὄλα. Ἡ μάνα τους
ἀπαρχῆς ἀναφε ἀνκμεταξὺ τους τὴ ζούλια πού
πάντα ὑπάρχει ἀνκμεταξὺ δυὸ παιδιά, μάλιστα δυὸ
ἀδέρφια. Ἡ μάνα τους φουσουσε, ὡς πού νὰ κάμῃ
τὴ ζούλια πυρκαγιά. **Ζηλοὶ δέ τε γείτονα γείτονα,**
πού λέει ὁ γέρο Ἡσίοδος. Μποροῦσε νὰ προστέσῃ
κι ὁ ἀδερφὸς τὸν ἀδερφὸ. Ἀγκαλιά, μήπως ὁ
ἴδιος δὲν εἶχε παράπονα μὲ τὸν ἀδερφὸ τὸ δικό
του; Ἀφοῦ εἶναι φυσικὸ μας νὰ ζουλέθῃ τὸ γεί-
τονα ὁ γείτονας, πού θὰ βρῆς μεγαλύτερους γεί-
τόνους ἀπὸ δυὸ ἀδερφούς; Ὁ γείτονας ἀγωνίζε-
ται γιὰ τὸ ἀπάγγελμά του ὁ καθέννας· ἀγωνίζεται
γιὰ τὴν ἐξουσία ὁ ἀδερφός, κι ὁ ἀγῶνας μπορεὶ νὰ
γίγῃ θανάσιμος. Στὸ ῥωμαϊκὸ οἱ ψυχὲς κορώνου-
νε γλήγορα μὲ τὸν ἥλιο καὶ μὲ τὸ πάθος.

Στὴν Πόλῃ ἀκουσα πάντα νὰ λένε, σὰν πρᾶμα
ἔπου συζήτηση δὲ χωρεῖ, πῶς μεγαλύτερος ἀπὸ
τοὺς δυὸ Κομινάδες—Κομινάς, τὸ ἐπίθετο τοῦ πα-
τέρα ὁ Νίκος εἴτανε φτωχόμυαλος, πῶς εἴτανε,
πέστε το κιόλας, ἀνόητος. Τόντις, ὁ Νίκος ἔμιαζε
κι ἀπὸ πρώτη βψη, σὰ στενοκέφαλος· ἢ καρδιά του
ὅμως ἴσια καὶ ὀρθή. Ταχτικός, ξακριβολογημένος,
φιλολογοῦσε ὡς καὶ τίς πῶς ἀσήμαντες μικροδου-
λειές, μὰ ὅτι ἔκανε, τόκανε μὲ πάστρα, ἢ ἐργασία
του σκολειὸ μεθοδική, ὡς καὶ στὰ παιγνίδια του
ἀκόμη συγυρισμένος. Ἐταν καθότανε ὥρες δίχως

1) Γράφηκε πρῶτα γαλλικὰ κ' ἔμεινε ἀνέκδοτο.

2) Τὸ γαλλικὸ κείμενο ἔλεγε: drame sentimental. Δὲν ἔβρισκα λέξη νὰ τὸ μεταφράσω κ' ἔβαλα **δῶμα ψυχολογικὸ**. Ἐπειτα συλλογίστηκα πῶς ἀπὸ ἀναλογία μποροῦσε κανεὶς νὰ βγάλῃ ἐκὸν ἔρο **καρδιολογικὸς**, πού ῥωμαϊκὰ εἶναι ἀπαράλλαχτα τὸ sentimental (ἐπει-
δὴ τὸ **αἰσθηματολογικὸς** δὲν κάνει). Θαῤῥῶ πῶς εἶναι ἀπὸ
κινεῖς τίς λέξεις πού στὴν ἀρχὴ σὲ ἐντάσσου-
νε καὶ δυσκολεῖται, ὕστερα ὅμως σοῦ φαίνονται ἀπαραίτητες. Ἐχει
πλήθος παράγωγα, **καρδιολογία, καρδιολογῶ κτλ.**

νάλλαξη θέση, χτίζοντας, μόνος πάντα, τὸ ἴδιο κα-
στορὸ ἢ τὸ ἴδιο σπίτι, πότε μὲ τὸ χῶμα, στὸ Γα-
λατία, πότε μὲ τὸν ἄμμο, στὴν ἐξοχή, μνήσκοντας
ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸν ἴσκιό τοῦ ἴδιου δέντρο, νὰ κἀνη
χωρίσματα καταγῆς, νὰ κουβαλᾷ φύλλα στὸ ἕνα
πὺρ τὰ στείβαζε, νὰ μὴ γῆη πετρίτσες στὸ ἄλλο,
γιὰ νὰ φριγουράρη τάχα τὰ διαμερίσματα ἐνὸς τοι-
φλικίου. Νὰ μὴ σᾶς τὸ κρύφτω, ἔχω κάποια προτί-
μηση γιὰ τὸ φυσικὸ πὺρ φανέρωνε ὁ Νίκος. Τὸ
παιδί γίνεται ἄντρας καὶ τέτοιοι ἄντρας, ἤσυχος,
προσηλωμένοι, ἀφρωσιωμένοι στὴν ἐργασία τους, δί-
νουνε τὴ χρειάζουμένη βᾶση σ' ἕνα ἔθνος. Μὲ τὴν
ἀγάπη πρὸς τὸ ἔδαφος τὸ πάτριον, μὲ τὴν ἐννοια
σου νάβγατίσης τὰ κληρονομημένα σου τὰ πατρικά,
μὲ τὸ χρέος τὸ καθμερινὸ καὶ τὴν καθμερινὴ τὴ
δουλειὰ μὲ μόνον σου σκοπὸ, γίνεται καὶ
συνεχίζεται ὁ πλοῦτος τῆς πατρίδας. Ἄλλοι,
τάχα πὺρ φιλοσοφικοὶ ἐρίζοντες, δὲν εἶναι ἀναγκ-
καίοι καὶ δὲν τοὺς εἶχε ὁ Νίκος. Ἡέρα δὲν ἔβλεπε
ἀπὸ τάλέτρι καὶ τῶργωμά του τὸ ἀκατάπαφτο καὶ
τὸ ἤσυχο. Θὰ φαινότανε κατόπι ἄξιος διάδοχος τοῦ
μπαμπᾶ του, πὺρ λογάριζε ἀρίφνητα ποστατικά
στὰ περίχωρα τῆς Πόλης καὶ στὴ Μικρασία. Θὰ
φρόντιζε γιὰ δᾶφτα ὅπως ἤξερε ἀπὸ γεννησιμὸ του
νὰ φροντίζῃ γιὰ τὰ καθέκαστα. Θὰ γινότανε τί-
μιος, ἀγαθὸς οικογενειάρχης, θᾶμνησκε πάντα σω-
στός ἐργάτης.

Τὸ δυστύχημα εἶναι πὺρ ἀπὸ τὴν κούνια τοῦ
ἔλειψε τὸ κάτι πὺρ ποτέ; δὲ λείπει σὲ κανένα παιδί
τοῦ ἔλειψε ἢ χάρη. Τοῦ ἔλειψε ἢ ἀπροσδιόριστη
ἐκείνη, ἀλλόκοτη, φιλή φαντασία πὺρ τὰ μικρὰ
σοῦ τὴ φανερώνουνε σ' ἕνα κίνημα λωλούτσικο,
σ' ἕνα λόγο τους ἀπροσμήνητο. Στὸ βωμαίικο, ἀ-
ρέσουνε, ξυπάζουνε κιάλας ἐφκολα τὰ ἐξωτερικά
μας τὰ χαρίσματα, ὅσα φαίνονται δηλαδὴ, ἄξαρνα
ἢ ἀσειότητα, γιὰ νὰ φήσουμε στὴν πάντα τὸ πνεῦμα
τὸ ἀληθινὸ ἢ τὴν ξυπνάδα τὴν πραγματικὴ. Τίποτα
δὲν ἔβλεπε στὸ Νίκο ἀπ' ἀφτά· γιὰ τοῦτο ὑποθέτω
ἔβγαλε ὄνομα πὺρ εἶναι μπουνταλάς· γιὰ τοῦτο βέ-
βαια τὸν κοιτάζανε μὲ κατοφτόνιο καὶ μὲ λύπη.
Ἀπίθανο δὲν εἶναι, ἴδιος ὁ κ. Κομινᾶς νὰ τὸ πί-
στεψε στὸ τέλος τὸ παραμῦθι τῆς μπουνταλοσύνης
τοῦ Νίκου. Καὶ τότε τὸ παιδί ποτέ; δὲ γελοῦσε,
νοστιμάδες δὲν ἤξερε νὰ πῆ, ἔμοιαζε σὰ μουδια-
σμένο πάντα, σὰν παγωμένο, μὲ τὸ χοντρό του ἀ-
πελέκητο πρόσωπο, τὸ σκληρό, τὸ βουβό, τὸ δίχως
ἐκφραση.

Ὅσο γιὰ τὴ μάνα του, ἔχι μόνον πὺρ τὸν κα-
ταφρονούσε, μὰ τὴν πείραζε, τὴν ἐρέθιζε μόνον πὺρ
τὸν ἔβλεπε. Φαίνεται πὺρ τὸ αἷμα, πὺρ ἢ συγγένεια
δὲ φτάνουνε γιὰ τὴν ἀγάπη. Ἀναμεταξύ μας, ὅξω
ἀπὸ τὸ αἷμα, ὑπάρχουνε, ἀπὸ τὸν ἕνανε στὸν ἄλ-
λονε, συνταιριάσματα μυστικά. Ὡς καὶ μὲ τὰ παι-
δάκια μας, ἢ ἀντίληψή μας ἀλλάζει καὶ πότε μᾶς
τραβᾷ πρὸς τὸ ἕνα μιὰ ἰδιόφυτὴ του ἀναλογία μαζὶ
μας· πότε, ξεναντίας, χρειάζεται κάποια προσπά-
θεια, χρειάζεται ἴσως καὶ κάποιος κόπος γιὰ νὰ
καταλάβουμε καὶ νὰ παραδεχτοῦμε τὸ χαραχτήρα
τοῦ ἄλλουνοῦ. Στὴν Ἑλλάδα, τὸ φαμελιακὸ τὸ
αἰσθημα ἔχει δύναμη μεγάλη· πρέπει ὡστόσο νὰ
τὸ μολογήσουμε, πὺρ ἢ δύναμη τῆς ἀνατροφῆς πολὺ

κατώτερη· δὲ μαθαίνουμε ἀπὸ τὰ μικράτα μας νὰ
παίρουμε ἀπάνω μας, νὰ κυβερνούμαστε. Τέτοια
ἢ Μπατουλίκα Κομινᾶ, πὺρ ἀδύνατο τῆς στάθηκε
πάντα νὰ κρατηθῆ. Ἄλθθεια πὺρ ἔλες οἱ μάννες
δὲν τῆς μαιάζονε. Ὅπως κι ἂν εἶναι, λίγες γνῶ-
ρισα πὺρ νὰ μὴν ἔχουνε μιὰ προτίμηση, τουλάχισ-
στο πὺρ νὰ τὸ κατορθώνουνε νὰ τὴν κρύφουνε, καὶ
πὺρ μιὰ τέτοια τους προτίμηση νὰ μὴν τίς ὠδήγησε
συχνὰ σὲ καμιὰν ἀδικία, ἴσως μικρὴ, ἀξια ὅμως
πάντα νὰ φήσῃ στὴν καρδούλα τοῦ παιδιοῦ τὴ φαρ-
μακεμένη τῆς σταλίτσα. Ἡ κ. Κομινᾶ νόμο δὲν ἄ-
κουγε κανένα ὅξω ἀπὸ τὸ ψυχόρητό της. Ἡ κατά-
βαθη διαφορά πὺρ ὑπαρχε ἀναμεταξύ της καὶ τοῦ
Νίκου στὸ χαραχτήρα, τἀναποδογύριζε ἔλα μέσα
της, τὰ γύριζε σὲ ἀκράτητη ἀντιπάθεια, ὅχι τάχα
πὺρ ἢ Μπατουλίκα ψυχολογοῦσε ἢ ξεδιάλιζε τὰ
καθέκαστα τῆς διαφορᾶς ἀφτῆς, παρὰ ἔτσι, γινό-
τανε ὅξω φρενῶ μόνον μὲ τὸ νὰ θωρᾷ τὸ πρόσωπο
τοῦ παιδιοῦ, πὺρ στὸ πρόσωπό του ἔδρισκες σὰ ζου-
γραφισμένο, σὰ συγκεντρωμένο τὸ εἶναι τοῦ ὄλο.

Ἡ Μπατουλίκα Κομινᾶ εἶτανε μιὰ ψυχὴ ἄγρια
πὺρ ἄραζε, ὅταν ἦρθε στὸν κόσμον, σ' ἕνα κορμί
κλασσικῆς, ὀλύμπιας, ἤσυχης ὁμορφιάς. Μὰ ἔλα
μέσα της ἀνάποδα, στεβλά καὶ ἀταχτα. Εἶχε κάτι
παιδιάτικο, ἀχαλίνωτο, μὲ ζῶον πρωτόπλαστον ὀρ-
μές, μὲ κάτι γούστα παράξενα. Κλειδωνότανε ἀλά-
καιρη μιὰ μέρα στὴν κάμερή της, πρόσταζε νὰ τῆς
φέρουνε ἀπάνω εἰδῶνε εἰδῶνε γλυκά, πιᾶτα μὲ πᾶ-
σιες, μὲ ζαχαρικά, καὶ τὰ βουφούσε, τὰ κατέβασε
λαίμαργα λαίμαργα, τὸ στόμα της βῆθος μονάχος.
Στὸ μεταξύ κάπνιζε, ὅχι μόνον τσιγάρα, παρὰ καὶ
πούρα, πὺρ σὶς γυναίκες μας εἶναι πᾶς σὰν ἀσυνή-
θιστο. Φαγάδισσα καὶ σαρκική, τεμπέλισσα καὶ σκλη-
ρὴ συνάμη. Τεμπέλισσα, χωρὶς ὅμως νὰ εἶναι σα-
χλή. Δηλαδὴ, ἔδειχνε σάχλα, δὲν εἶχε. Βέβαια, ὅ-
ταν τὴν ἔβλεπε ἔτσι νὰ πατραδιέται, ἀμελώνοντας ὡς
καὶ τὸ ντύσιμό της, μὲ τὸ βρώμικό της χτενισματο-
φόρι, μὲ τίς στραδοπατημένες τῆς παντόφλες, μὲ τὸ
στόμα της μπουχτισμένο γουλιάρικα, θὰ τὴν περ-
νοῦσε ἀμέσως γιὰ καμιὰν ἀκαμάτιστα καὶ ξενερί-
σμένη, ξεφυλισμένη. Ἐκείνη, ξεναντίας, ἴσια ἴσια
σὲ τέτοιες ὄρες, σὰν τὸ καλοζετάσης, ξεδίπλωνε ἀ-
φάνταστη ἐνέργεια, πὺρ ἂ δὲν τὴν ξεδίπλωνε, ἀδύ-
νατο κιάλας νὰ καταλάβῃς πὺρ μποροῦσε μὲ τόση
λύσσα, μὲ τόση θέληση, μὲ τόση δύναμη, νὰ ξεγά-
ση τὰ πάντα, γιὰ νὰ θυμηθῆ μονάχα τὸ πάθος της
καὶ νὰ τὸ διῆ χορτάτο. Ἄλλοίμονο ἂν ἄξαρνα κα-
νένα ἐμπόδιο ἐρχότανε νὰ τὴν στερήσῃ ἀπὸ τὸ κομ-
μάτι πὺρ ὀρεγότανε. Ὅταν ὁ σεκερτζῆς περνοῦσε
ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ παράθυρό της, ἀμέσως ἢ δούλα
ἔπρεπε νὰ κατεβῆ, νὰ δειάσῃ τὸν ταβλά, νὰ τῆς φέ-
ρῃ ἀπάνω τὰ σεκέρια, κι ἂν τυχὸν ἀργούσε, ὁ θυ-
μὸς της σηκωνότανε φουρτούνα, φουρτούνα τῆς ψυ-
χῆς ἀλάκαιρης πὺρ πολεμᾷ γιὰ τὸ πάθος της. Τὸ
πάθος της εἶναι ἢ ζωὴ της καὶ τὴ ζωὴ πειράζει,
ἄμα ἐναντιώνεσαι στὸ πάθος. Ἐβῆριχνε τὰ πιᾶτα
κατὰ γῆς καὶ τᾶσπανε μὲ θῆρυδο χτυποῦσε τὴ δού-
λα· φώναζε δαιμονισμένη. Γινότανε θεριό, μιὰ καὶ
τὸ ζήτημα γιὰ τὸ καπρίτσιο της. Ἀκαταδάμαστη.
Ἀδιάφορη, ἀκούνητη, βουλιασμένη, γιὰ τὰ ποδέ-
λοιπα.

Ὁ Κώστας, ὁ μικρότερος ὁ γιός της, εἶτανε γιὰ τὴ μάνα του ἄλλο σεκέρι. Τὸν ἔρωγε. Κ' ἐνῶ τὸν πυροφιλοῦσε, ἀπὸ μέσα, ποῦ νὰ πῆς, ἀπὸ τὰ φιλιὰ της, πετιότανε ἀκράτητα, ξεφρενικομένα, τὸ πρόσωπο τοῦ ἄλλουνοῦ, σὰ λαβωματιὰ στὰ μάτια της 1). Τὴν πείραζε ἢ διαφερὰ ποῦ εἶχανε στὰ μουσεῖδια τους, τὴν πείραζε ποῦ δὲ μοιάζανε, τὴν δαιμόνιζε, μόνο ποῦ της θύμιζε ὁ Νίκος πὼς ὑπάρχει κ' ἓνα της παιδί ὀλότελα διαφορετικὸ, κ' ἔτσι δὲν τὴν ἀφινε ἀνεμπόδιστα, ἦσουχα, νὰ καταπίνῃ τὸν Κώστα της στὰ χάδια καὶ στὰ φιλιὰ της, παρὰ της φαρμάκωνε τὴν ἄγρια τὴν ἡδονή της μετὸ κεφάλι του, ἔταν τὸδλεπε ἄς εἶναι κι ἀπὸ μακροιά, μετὸς τρόπους του, μετὸ ὕψος του, μετὸ τὴν ἀσχημιά του. Τὴν ἐμπόδιζε σίγουρο, ἀφοῦ τὸφταιγε ὁ Νίκος ποῦ δὲν εἶχε τὸν Κώστα της μοναχογιό. Ἡ Μπατουλίκα Κομινᾶ, οὔτε γιὰ τὰ ζαχαρικά της οὔτε γιὰ τὰ μητρικὰ της τὰ ἀιστήματα δὲν παραδεχότανε καμὴν ἀντίσταση, δὲν ἤθελε τὸ παραμικρὸ ἀντισκοῦντημα, τὸ ἐλάγιστο τρουγγράνισμα, τὸ πιδ τιποτένιο τσαλάκωμα στέμαλλὸ τὸ ἀτλάζι της ζωῆς της ἔπρεπε, ὁ πῶσος της, τὸνερό της, ἔπρεπε νὰ πηγαίνουνη ἴσια ὀλόενα μπροστά της. Ὁ Νίκος στάθηκε πέτρα στὸ δρόμο της. Τότες της ἤρθε τέτοιος θυμὸς ποῦ κατάντησε μίσος. Μίσος καὶ σιχαμός. Τὸν τιμωροῦσε ποῦ εἶτανε Νίκος, ποῦ δὲν εἶτανε Κώστας.

Ὁ Κώστας, σωστὸ λουκουμάκι. Τὸν κοίταζες καὶ δὲν μπορούσες παρὰ νὰ τὸν ἀγαπήσῃς, μετὸ κείνη τὴν κομματάκι σὰν ὀλικὴ ἀγάπη, μάλιστα καὶ σαρκική, τὴν ἀγάπη ποῦ στὰ ζηλεμένα μας τὰ μικρὰ χαίρεται τὸ δέρμα τὰπαλό, τὰ βελουδένια τὰ μαγουλάκια. Εἶχε κάτι τσακίσματα, ἔκανε κάτι νάζια ποῦ ὡστὸσο ἀρέζανε καὶ τραβούσανε. Τὸ ἤξερε, ὅπως τὰ ξέρονε τὰ παιδιὰ τέτοια πράματα, μετὰ κάποια κρύφια τους ὑποσυνείδηση καὶ μάλιστα ξακλουθούσε, παρῆκε ἀπὸ τὴν ἡλικία ἔπου ταυριάζει, τίς χάρες του τίς ἀνοστες καὶ τίς λιγόφυχες. Δέκα χρονῶ ἀγῶρι ἔταν ἔγινε, ἄμα ἐρχόντανε σπῆτι μας φίλοι, γύρευε ἀκόμα φιλιὰ καὶ χάδι α, σὰ νὰ μὴν εἶχε ξεπεράσει τὰ τέσσαρα ἢ τὰ πέντε, πῆγαινε στὰ γόνατά τους, ἔπαιρνε τὰ χέρια τους, τὰ σίμωνε μόνος του στὸ πρόσωπό του, θέλοντας πάντα καὶ πάντα νὰ καμαρώνῃ, νὰ θαμάζῃ ὁ κόσμος τίς ὀμορφιές του καὶ τὰ λυγίσματά του. Ὠστὸσο εἶχε χάσει πιά τὸ χνούδι ἐκεῖνο τὸ βόδακινένιο τοῦ μικροῦ, ποῦ κάποτες τὸ φυλάγει τὰγωράκι. Τὸ καταλάβαινες πὼς της μάνας ἢ λυσισαζμένη ἀγάπη στάθηκε ὁ χαμός του κατὰστρεψε ὡς καὶ τὴν φρεσκάδα του τὴ φυσική. Τὸ στόμα του, ποῦ ὀλοένα τὸ κρατοῦσε μισσάνοιχτο, σοῦ ξεσκέπαζε κάτι γούλια σὰ σιροπωμένα καὶ μάλιστα τὸ σιρόπι ἔμοιαζε σὰ νὰ στάζῃ ἀπὸ τὰ χεῖλια, σὰ νὰ περσύνεται στὸ πιγούνη ποῦ γιάλιζε καὶ κολνοῦσε. Εἶτανε ἀπὸ τὰκατάπαρτα ζαχαρικά ποῦ τοῦ ἔδινε ἢ μάνα του. Κατόπι, τὰ χεῖλια του ἀπτὰ σὰν πρησμένα κρεμόντανε κάτω καὶ δίνανε τοῦ Κωστή μιὰ ἐκφραση χτηνώδικη ποῦ ποτές δὲν τὴν εἶδε κανένας στὸ Νίκο, ἂν καὶ περνοῦσε γιὰ ζωὸ ἀπὸ τὴν περίοισα ποῦ λέγανε τὴν κουταμάρα. Εἶχε τόνις κάτι ὁ Κώστας, κάτι ἐρωτιὰ-

ρικο καὶ φιλήδονο ποῦ σοῦ ἔφερνε ἀηδία καὶ ποῦ σὲ λέρωνε. Μιὰ φυσιογνωμία φαρδεῖα καὶ μπουνταλάδικη. Ἀπὸ παιδί μπορεῖ νὰ μὴν τὰ εἶχε γεννητὰ του τέτοια κακὰ σημάδια. Τὸ φυσικό του πρᾶο, πρόθυμο, ἐφκολολύγιστο. Μὰ ἢ τρομερὴ μάνα τοῦ εἶχε μάθει νὰ κάνῃ ὄλα του τὰ καπρίτσια, κ' ἔτσι ἀπὸ τὴν πρᾶότητα τοῦ φυσικοῦ τοῦ ξέπεσε, κατρακύλησε ὁ Κώστας σὲ μιὰ τεμπελιά παράξενη, ἐπειδὴ τὴν τεμπελιά του τὴν τάραζε πάντα, τοῦ τὴν ἔδερνε. τοῦ τὴν χαλνοῦσε ἢ θέρμη της θέλησης, ποῦ ἀκατάπαρτα ὁ δύστοχος ἤθελε νὰ θέλῃ, δοκίμαζε, δὲν μπορούσε καὶ τὸν ἀφάνιζε τὸ σφόδρσο, ἀνάξιος καθὼς εἶτανε κι ἄθελος. Εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ χέρι ποῦ νὰ κυβερνήσῃ, κ' ἢ μάνα τὸν ἀνάγκαζε νὰ κυβερνᾷ. Ξεῖσοβροποῦσε λοιπὸν ὀλοένα, κι ὀλοένα βρασανίζότανε, μὴν ξέροντας τί νὰ κάμῃ, ποῦ νὰ χυθῇ καὶ ποῦ νὰποχυθῇ, δεξιὰ ζερβιά, μὴν ξέροντας τί νὰ στοχαστῇ καὶ τί νὰποφασίσῃ, ἐπειδὴ ἔννοιωθε μέσα του πόσο ἀνίκανος εἶτανε νὰ προστάζῃ, τὸν ἔδερνε ἢ ἀδυναμία του καὶ μετὸ τοῦτο προσπαθοῦσε μετὰ κάθε τρόπο, γύρευε κάθε ἀφορμὴ νὰ προστάζῃ, γιὰ νὰ δοκιμάσῃ λὲς σὰν τί πρᾶμα νὰ εἶναι ἢ ἔξουσία. Σιλάδος γεννημένος ποῦ ἔκανε τὸν ἀζέντη.

Ὁ πατέρας, ὁ Παντελῆς Κομινᾶς, ὅσο παράξενο κι ἂ φανῇ σὲ ὅσους δὲ γνωρίζουνη τὰ βωμάτικα τὰ ἤθη ὁ πατέρας ἀγνοοῦσε τὴν προτίμηση της μάνας καὶ τίς ἀδικίες της. Ἀριὰ καὶ ποῦ, μιὰ ὑποψία, ἓνα κάποιο φῶς τοῦ περνοῦσε ἀπὸ τὸ κεφάλι. Μὰ τίποτα δὲν ἔδβαινε ἔξω, δὲν ἔφτανε ἴσια μ' ἀφτόνε, γιὰτι στὰ παλαιὰκὰ τὰ χρόνια ὁ οἰκογενειάρχης στεκότανε τόσο ἀψηλά, ποῦ δὲν τὰδλεπε τὰ τέρτια καὶ μπροστὰ στὸ θρόνο του, ὄλα γράφανε ἀπ' ἔξω ἡσυχία, σὰν τὴν ἀκύματη, ἀπλόστρωτη, γαληνιμένη θάλασσα ποῦ ἢ ἀπανωσιὰ της γελᾷ, ἐνῶ στὰ βᾶθια της κρύφτει ἀκαθαριές καὶ θεριά. Τὰ παιδιὰ δὲ μιλοῦσανε τότες μπροστὰ στὸν πατέρα κατόπι, ἀκόμη σὰ γινότανε ἀντρας τὸ παιδί, στεκότανε ἔρθις ποῦ δὲν τολμοῦσε νὰ καθῆσῃ, ἂν ὁ κύρης δὲν τοῦ ἔδινε τὴν ἄδεια. Συναμεταξὺ τους δὲν ὑπαρχε καμιά συγκοινωνία, τουλάχιστο κατεφτεῖας· μεσίτεβε πάντα ἢ μάνα ἢ κανένας μεγαλύτερος συγγενής. Ὁ Νίκος καὶ ὁ Κώστας· τὸ λοιπὸν ἀκλουθούσανε κ' οἱ δύο τους τὸ νόμο τὸν πατροπαράδοτο, σωπαίνανε, ἔταν εἶτανε ὁ πατέρας, καὶ τὸ στάσιμό τους μπροστὰ του κανονικό, ἀψεγάδιαστο. Μὰ στὸ πρόγεμα, δηλαδή ἔταν ἔλειπε ὁ πατέρας κάτω στὸ γραφεῖο, ἀλλάζανε ὄψη τὰ πράματα· τὸ τραπέζι μὸλις σερβιρισμένο· δὲ φροντίζανε οἱ δοῦλοι, ἀφοῦ ξέρανε πὼς δὲν ἐρχότανε κανένας νὰ καθῆσῃ· κλειδωμένη στὴν κάμερῃ της ἢ μάνα, μετὰ τὰ σεκέρια· τὰ παιδιὰ τραβούσανε τὸ τραπέζομάντηλο, τὸ εἶχανε χάμω, νὰ μὴν ἀφήσουνη ὁ ἓνας τὸν ἄλλονε νὰ φάῃ μετὸν ἡσυχία του· φωνάζανε, πολεμοῦσανε, χτυπιόντανε, ξερεθίζανε μέσα τους, κάθε μέρα περισσότερο τὸ πείσμα καὶ τὴν ἔχτρα, μὴν ἔχοντας κανέναν ἐπιστάτη ὄξω ἀπὸ τὰ δουλικὰ.

Ὁ κρύφιος ὁ λόγος, τὸ μυστικὸ της ὀμορφης καμαρωμένης παράστασης ποῦ δίνουνη τὰ πᾶδια στὰ μάτια τοῦ πατέρα, βέβαια πὼς τὸ κάτω κάτω εἶναι τὸ σέβας, εἶναι ὡστὸσο καὶ ὁ φόβος. Ὁ φόβος ἀκόμη καὶ της τιμωρίας. Παραδεγμένο πιά πὼς ὁ

1) Σύγκρ. Σοφοκλ. Ἡλ. 197 ὀρμάθη πλαγά.

πατέρας εἶνε ὁ δικιογνώστης, ὁ μεγάλος δικιοδότης, πὲς το καλῆτερα, πὼς εἶναι ἀποσαρκωμένος ὁ νόμος. Ὁ πατέρας, τὸ νόμο τὸν ὀρίζει, δὲν τὸν ἀκούει. Κάνει ὅτι θέλει. Ἀκόμη κι ὅταν εἶναι στὸ χαραχτήρα του ἀδύνατος, ὁ φτωγεὺς στέφανος πὸν σὰν τοὺς ἅγιους τοῦ ζῶνει ἀπὸ αἰῶνες τὸ κεφάλι, ἀποσκεπάζει τίς ἀδυναμίες, τὰ λεκεδάκια τῆς ψυχῆς. Ἐπειδὴ κίολας συνάφεια καμιά δὲν ὑπάρχει ἀναμεταξὺ του καὶ τῶν ἀλλωνῶνε, δὲν ἐβγαίνει στὴ μέση ὁ χαραχτήρας ἢ σωστότερα ἢ ἔλλειψή του. Ἄλλοτε, στὰ παλαιὰ τάντρογυνα δὲν ἐδλεπεσ θάρβος, μὰ δὲν ἀκουγεσ οὔτε κουθέντα, πὸν νὰ πῆς γνωστὸ πὼς ἢ γυναίκα δὲ μιλοῦσε τοῦ ἄντρος της στὸν ἐνικό· ἢ ἐσώψυχη ἐμπιστοσύνη ἔμοιαζε σὰν ἐξορισμένη, ὥστε ἢ γυναίκα, σὰ σκλάβα πὸν στέκεται μακριά, δὲν μποροῦσε νὰ ξεδιακρίνη τί λεκέδες μαθὲς εἶχε, μήτε τὸ ὑποψιαζότανε πὼς εἶχε λεκέδες ὁ ἥλιος τοῦ σπιτιοῦ. Ἡ κυρία Κομινά καταπινε μέσα της, παράχωνε στὰ σωθικά της ἐκείνη τὴ φυσική της ἀγριάδα, τὴν ὀρμή της, κ' εἶτανε ἢ μόνη φορὰ πὸν ἔπαιρνε τόντις ἀπάνω της. Ἡ ὀμορφιά της ἢ κλασική καὶ ἢ σουχη, πὸν εἶχε τόσο μεγαλεῖο, τὴ βοηθοῦσε νὰποσκεπάζη τίς φουρτοῦνες πὸν τὴ δέρνανε ἀπὸ μέσα. Καὶ φρόνιμα ἔπραττε καὶ τῆς σύφερνε ἢ προσποίηση, ἐπειδὴ ἂν τὰ μάθαινε ὁ Κομινάς, θάρπρεπε νὰλλάξη τρόπους ἀπὸ ἄκρη σὲ ἄκρη, θάρπρεπε πρῶτα πρῶτα νὰ μὴν κλειδώνεται καὶ λιχουδέθεται ἔπως συνήθιζε, θάρπρεπε νὰ πάψη νὰ εἶναι ἀπόλυτη μονάρχισσα, μὲ τὴν ἀπεριόριστη δύναμη πὸν χαιρότανε ἔσο δὲν εἶτανε σπῆτι ὁ ἄντρος, πὸν τὸ γραφεῖο του τὸν ἀπασκολοῦσε περίπου ὅλη τὴ μέρα.

Τότες, δηλαδὴ ἔσο βασιλεβε σπῆτι μόνη της ἢ κοκίνα Μπατούκα, γενήκανε οἱ ἀδικίες οἱ τελειωτικές, σπάρθηκε τὸ κακὸ πὸν γιατρεμὸ δὲν ἔχει. Ὁ Παντελῆς Κομινάς πὸν εἶτανε ἄθρωπος ἐπιφυλαχτικός, συμμαζωμένος, πὲς καὶ δειλούτοικος, ἴσως προτιμοῦσε τὸ Νίκο, ἂν ποτέ του δηλαδὴ ἔδινε προσοχὴ στὰ παιδιὰ του. Ἐλεγε κάποτεσ πὼς ὁ Νίκος εἶτανε φρόνιμος, καὶ τέτοιος ἔπαινε σὲ λογαριασμὸ ἀπὸ τέτοιο στόμα. Ἡ μάννα τὸ ἀπομάντεθε πὼς ὁ πατέρας ἀφτοῦ ἔκλινε καὶ στοχαζότανε νὰ φερθῆ τοῦ Νίκου ἔσο βάρβαρα γίνεται, ἀφτοῦ κίολας τὸ κάτεχε πὼς ὁ Νίκος, ὁ μεγαλῆτερος ἀπὸ τοὺς δυὸ, θάρποχτοῦσε κατόπι τὸ κῦρος καὶ τὴν ἐξουσία. Δὲν ξέρω τί ἔλπιζε, μήτε ὡς πὸν νὰ πῆγε ἢ ἐλπίδα της. Δὲν ξέρω οὔτε ἂν ποτέ της στάθηκε ἢκανὴ νὰ σκεδιάση τίποτις, ἢ νὰ προσκεδιάση, ἀφτὴ πὸν μὲ δυσκολία ἔπλεκε δυὸ λογιμοῦς τὸν ἕνα μὲ τὸν ἄλλον· δὲν πιστέθω ποτέσ της νὰ συλλογίστηκε ἄξαφνα πὼς νὰ διῆ, πὼς νὰ καταφέρη τὸ θάνατο τοῦ Νίκου. Δὲν ἔφτανε ἢ ματιά της παρέκει ἀπὸ τὴν ὄρα τὴν παρούσα. Θάρβῶ πὼς ἀκολουθοῦσε νέττα σκέττα τὸ ψυχόρμητό της καὶ τὸ ψυχόρμητό της ἀκατάπαρτα τῆς φώναζε πὼς τὴν πείραζε νὰ εἶναι ὁ Νίκος, ἀφτοῦ εἶτανε ὁ Κώστας. Ἄμα ὁ Νίκος ἀβῆρωστοῦσε, ἀναγάλλιαζε, τῆς ἐρχότανε γλύκα, ἔτσι σὰ νὰ γλύτωνε καὶ ἀνυπομονοῦσε συνάμα πὸν τὴν ἀνάγκαζε νὰ φροντίζη γιὰ τὸ μούτσουνο του. Ὅταν πῆγαινε τὰ τοῦ δώση τὸ γιατρικό, τοῦ τῶδινε μὲ σκουνητιὲς καὶ μὲ χτυπήμα-

τα, σὰ νὰ ἤθελε κάθε φορὰ νὰ τοῦ τὸ μπήξῃ στὸ στόμα. Τονὲ μισοῦσε τότεσ ἀκόμη περισσότερο. Μὰ ἢ λύσσα της ξέσπανε πὸν πολλὸ κάθε φορὰ πὸν τσακωνόντανε ἀναμεταξὺ τους τὰ δυὸ ἀδέρφια. Κι ἀφτο δὰ τύχαινε κάμποσο συχνά. Ὁ Νίκος, γιὰ νὰ παίξῃ, γιὰ νὰ διαβάξῃ, γιὰ νὰ μαθαίνῃ τὰ μαθήματά του, ἔπρεπε νὰ γελάση μάννα κι ἀδερφό, μὴ λάχῃ καὶ τὸν καταλάβουε τί κάνει, νὰ τὸν ἐμποδίσουε ἀμέσως. Ἐτσι ὁ Νίκος πὸν ὀνοῦς του εἶτανε περιωρισμένος, μὰ τίμιος, ἔμαθε τὴν ἀπάτη, καὶ τοῦ φαινότανε πὼς καλὰ ἔπραττε νὰ γελά τοὺς δικοῦς του, ἀφτοῦ τοὺς γελοῦσε γιὰ νὰ μελετήση, καὶ χρέος εἶναι νὰ μελετᾶς. Ὅσο τὸ λοιπὸν ὁ χαραχτήρας του πὸν ἴσιος, πὸν νὰ πῆς, τόσο πὸν πιτήδειος ἔβγαίνει στὸ ξέχνιασμα. Ὁ Κώστας, ἄμα τὸν ξετρώπωνε σὲ μιὰ γωνιά, τὸν ἐδιωχωνε ἀμέσως, κι ἂν ὁ Νίκος δὲν ἤθελε, φώναζε τὴ μάννα.

— «Πὲς τοῦ Νίκου!» ἀναστένιαζε μὲ τὴν ξεσερμένη του φωνή, παραπονεμένα κ' ἔλεινά.

Ἡ φρασσοῦλα του ἀφτῆ, πὸν τὴν ἀκουγεσ τὴ μέρα χίλιες φορές, σήμαινε κάθε φορὰ πὼς ὁ Νίκος τάχα τὸν πείραζε, πὼς ἔπρεπε στὸ τέλος τῶν τελῶνε, ἢσουχο νὰ τὸν ἀφήση, μ' ἄλλα λόγια, νὰ δείρη τὸν ἀδερφό του ἢ μάννα. Καὶ τὸν ἔδερνε. Ὁρμουσε καταπάνω του, τὸν πέθαινε. Συχνὰ μάλιστα, δίχως αἰτία καμιά, ἔτσι, γιὰ τὸ τίποτα, ἐπειδὴ κι ὁ Κώστας εἶτανε μπροστά, ταιμποῦσε τὸ Νίκο στὸ κριάσι, νὰ τρέξῃ αἷμα. Ἐδινε, λέει, τοῦ Κώστα της ἀπόδειξη ἀγάπης, τόσο πὸν μεγάλη, ἔσο περισσότερο τυραννοῦσε τὸν ἄλλον. Δὲν ἔπρεπε οὔτε σιγμοῦλα νὰ τοῦ περάση τάχα, νὰ τὸ φοβηθῆ πὼς δὲν εἶναι ἀφτοὺς ὁ προτιμημένος της.

Ὅταν τὰ συλλογιέται κανεῖς ἔσο δῶ διγγοῦμαστε, θὰ πιστέθῃ πὼς ὁ Κώστας ἀδύνατο νὰ ζουλέθῃ τὸν ἀδερφό του, ἀφτοῦ βασιλεβε μόνος κι ὀλομόναχος Διδίου. Τονὲ μισοῦσε ξεναντίας. Καὶ δὲν τὸ χόρταινε τὸ μῖσος του, ἐπειδὴ καὶ τὸν ἔτρεμε, τὸ Νίκο. Ναῖσκε! Τὸν ἔτρεμε, χωρὶς ποτέ του νὰ τοῦ κάμῃ τίποτα ὁ Νίκος, χωρὶς νὰ τονὲ χτυπήση, χωρὶς κἄνε νὰ τὸν πειράξῃ. Τὸν τρώμαζε, τὸν τρέλαινε τὸ πάχος του τὸ ἀσάλεφτο· ἔμοιαζε ὁ Νίκος σὰν πύργος πὸν τοῦ κάκου, τὴ μούρη σου θὰ σπᾶσης, δὲν τονὲ σπᾶνεῖς. Τὸ πρόσωπό του, τὰ μωσεῖδια του, ταραζάναε τὰ νέδρα τοῦ Κώστα. Ἡ φωνὴ του ἢ βαρεῖα τὸν ἔθαζε ἄνω κάτω. Τὰ βήματά του στίς σκάλες τοῦ πατοῦσανε τὴ χαρὰ του. Ὁ Νίκος κάποτεσ σήκωνε σφιχτὰ τὸ γρόθο του, ἔπειτα, μὲ τὰ μάτια του τὰ μικροστρόγγυλα, τὰ γεμάτα λογιῶ λογιῶ πράματα, ἢ στοχασμοῦς ἢ φοβέρες κρύφτες, μὲ τὰ βλέφαρά του πὸν παίζανε ὀλοένα, κοίταζε μιὰ σιγμὴ, κατέβαζε ἢσουχο τὸ χέρι, καὶ τὸ βλέμμα του τὸ σκληρὸ, τὸ κεφάλι του τὸ ἀτάραχο καὶ τὸ πειοματωμένο, ἀπολιθώνανε τὸν Κώστα. Ἐνοιωθε πὼς δύναμη ἀφτοῦ θὰ πῆ, ἀφτοῦ ἴσια ἴσια πὸν εἶχε ὁ Νίκος καὶ πὸν ὁ Κώστας δὲν τὸ εἶχε. Νὰ τί τοῦ εἶτανε ἀνυπόφορο, νὰ τί τοῦ καταντοῦσε μέρα τὴ μέρα πὸν μισητό. Γιὰ νὰ μὴ βλέπῃ τὸ Νίκο, ἔθαζε τὴ μάννα του νὰ τὸν κλειδώνῃ στὸ κελλάρι. Ἐτσι γύρεθε τουλάχιστο νὰ ἢσουχάση, νὰ μὴν τὸν ἔχῃ μπροστά του. Καὶ νόμιζε τότεσ πὼς Νίκος δὲν ὑπάρχει. Κουράγιο δὲν εἶχε κανένα ὁ Κώστας· τὸ

μόνο του κουράγιο, ή μάμμα. 'Ο ίδιος τίποτα δὲν τολμούσε· τόλη του ή μάμμα και πάλη. 'Επαιρνε και λέρωνε πίτηδες τὰ βούχα του ἀδερφοῦ του, τίς καινούργιες του τίς κραβάτες, τσαλαπατούσε τὰ παιχνίδια του, γύρευε και καλά νὰ καταστρέψη. Ζούλεβε για τὸ παραμικρό δικά του ἔπρεπε νὰ εἶναι δλα, δλα χτήμα δικό του. 'Ασυχώρητο τοῦ φαινόντανε νὰ φυλάγη ὁ ἀντίπαλός του ἔπειτα πλεονέχτημα κι ἂν εἶναι. 'Ο Νίκος ἀκόμη και ζυπόλητος στοὺς δρόμους νὰ περπατοῦσε τὸ χεϊμώνα, δὲ θὰ τοῦ ἔφτανε τοῦ Κώστα για νὰ νὰ ζουλέβη. Μὰ ή ζούλια του κορυφώθηκε τὴ μέρα ἔπειτα ὁ πατέρας τους ἀξανα συλλογίστηκε νὰ βγάλη μιὰ μεγάλη φωτογραφία τοῦ καθενός τους, μάλιστα νὰ κάμη για τοὺς δυὸ κορνίζες με τὸ ἴδιο μέγεθος. 'Η φωτογραφία τότες ἀρχίζε νὰκούγεται κι ὁ Παντελὴς Κομινάς, σὰν ἀπλοϊκός, ἀγαθὸς ἄθρωπος ποὺ εἶτανε, τῆκανε χάζι νὰ βλέπη ἔτσι τὸ πρόσωπό του βγαλμένο στὸ χαρτί, γιατί τραβοῦσανε πιά και χάρτινες, ἀντίς νὰ περιορίζονται στίς γυάλινες, καθὼς πρῶτα. Τοῦ Νίκου ή φωτογραφία μπήκε τὸ λοιπὸ σὲ ἄμορφη κορνίζα, ποὺ φρόντισε ὁ κ. Κομινάς νὰ τὴν κρεμάσουνε κίολας στὸ σαλόνι. Στὸ σαλόνι δὲν πήγαινε ποτέ του κανένας, μὰ σαλόνι ἔπειτα κι ἂν εἶναι, ή πιὸ πλούσια αἰθουσα τοῦ σπιτιοῦ. Δὲ βάσταξε ὁ Κώστα· ὑψώθηκε σ' ἕνα σκαμνὶ ἀπάνου, τρεμάμενος, δλόχλωμος, και με τὴν ἀκρη τοῦ μπαστουνιοῦ, τρύπησε τὸ δεξὶ μάτι τοῦ Νίκου.

Τὸ ἄγριο τὸ κίνημα, δὲν τὸ συχώρεσε ὁ Νίκος στὸ μυαλό του. Πρῶτα δὲν κατάλαβε. Κατόπι συλλογίστηκε· σὰν τὸ νερό ποὺ στάζει· λίγο λίγο, τὸ κάμωμα τοῦ ἀδερφοῦ του, ἔμπαινε, καταστάλαξε στὴν ψυχὴ του. Τότες τοῦ φάνηκε σὰ νὰ τοῦ ριχνόντανε τοῦ ἴδιου. Ποῦ νὰ ξεχωρίση τὸ πρόσωπο ἀπὸ τὴν εἰκόνα ; 'Ενα και τὰ δυό. Τὸν πήρανε οἱ στοχασμοί. Λοιπὸν, ἔτσι ; Τὴ ζωὴ του θέλανε νὰ τοῦ πάρουνε ; Τοῦ πονοῦσε τώρα τὸ μάτι τὸ ἀληθινὸ ἀπὸ τὴν τρύπα ἐκείνη τοῦ ψέφτικου. Τὸ ψυχόρητο ποὺ καλά και σώνει θέλει νὰ μὰς βαστάξη ζωντανούς, ἔβγαλε σὰ σπλάχνα του τὴν τρομερὴ βουὴ του. Καὶ ὅμως, ἀδύνατο. Δὲν καταλάβαινε. 'Αφτός, ποτέ του, δὲ θὰ σακάτεβε τὸν ἀδερφό του, δὲ θάκανε τέτοιο πράμα τοῦ Κώστα. 'Ο Νίκος ἀποσβολώθηκε· μέσα σὰ σωθικά του ἄρχισε ἀπὸ τότες νὰ σαλέβη ἀρροκοῦντος θυμός, βουδὸ γινάτι νὰ τρέμη. Κοίταξε τὸν ἀδερφό του με τὸ μάτι του ἐκεῖνο τὸ γεμάτο λογιῶ λογιῶ πράματα. Κι ἀποροῦσε πάντα. Τί, σὰν τί ἀλήθεια νὰ τὸν ἀναφετὸν τὸν Κώστα ἔτσι ; Γιατί, για ποῖ σκεπὸ νὰ τὰ βάζη μαζί του ; 'Απὸ ποῦ κι ὡς ποῦ ή πληγὴ ποὺ χάσκει ἀπάνου στὸ χαρτί τοῦ κάρου τοῦ τρυπημένο ; Και ἀπὸ ποῖ λόγὸ τάχα, τὴ συγμὴ ποὺ πήγε και τὸ τρύπησε, νὰ κερῶση ξαφνικά τὸ πρόσωπο τοῦ Κώστα, νὰ γίνουνε τὰ μυσείδια του ἄνω κάτω ; Και τί σήμαινε ή λύσσα, τὸ στόμα ἀφρισμένο, τὸ μούτρο ποὺ ἔδειχνε σὰ νὰ πονοῦσε, ποὺ τῆδλεπεσ τότε μάρμαρο, τότε πυρκαγιά.

— «Μὰ τί ἔχεις, τέλος πάντα, τί ἔχεις ἔναντί μου ;», ρώτησε ὁ Νίκος.

— «Τί ἔχω ; τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ Κώστας. 'Εχω ποῦ σὲ μισῶ, σὲ μισῶ, ἔπειδὴ κ' εἶσαι σὺ.»

Νὰ το λοιπὸν τὸ ἀξήγητο ποὺ ξηγιότανε μοναχό του. Πολλές φορές, τίς περισσότερες μάλιστα, τὸ μίσος, ἔπειτα κ' ή ἀγάπη, ἄλλη αἰτία δὲν ἔχουνε ἀπὸ κάποιαν ἀξεδιάλυτη, τότε φυσιολογική, τότε ψυχολογική συμπάθεια ή ἀντιπάθεια. Τοῦ Νίκου και τοῦ Κώστα οὔτε ή ψυχὴ οὔτε ή σάρκα δὲ βαστούσανε φαίνεται ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν ἀρχή, ἂν και βαστούσανε ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ αἷμα. 'ἴσο μεγαλώνανε, τόσο τὸ νοιώθανε πιὸ ἔαστερα. 'Ο Κώστας, ὅσο μεγαλύτερων μάλιστα, ἔγνωσθε και κάτι ἄλλο, δηλαδή πὼς τὸ νὰ ὑπάρχη πλάγι πλάγι στὴν ὑπαρξὴ τὴ δική του ὁ ἀδερφό του, εἶτανε κίνυνος για τὸν ἴδιο, ἔπειδὴ σὲ ὅλα ἔβγαине ἀνώτερος ὁ Νίκος. Τὰ χρέη του σκολεῖο κάμωμένα πάντα προσεκτικά, τὰ μικρὰ τὰ βραβεῖα, κάτι ἄριστα ποὺ ἔπαιρνε, τὸ θάρρος και δυὸ τρεῖς ἔπαινοι ποὺ τοῦ δίνανε, δλα, δλα σὰ νὰ τοῦ λιγοστέθανε τὴν ἴδια του τὴ ζωή, ἀφοῦ ἔπειτα ἄρπαξε ὁ Νίκος για τὸν ἑαυτό του, δὲν μπορούσε ὁ Κώστας νὰ τάρπάξη και πήγαινε χαμένο του Λοιπὸν ἀνάγκη νὰ βγῆ ἀπὸ τὴ μέση ὁ ἀνυπόφορος ἀντίπαλός του, ὁ ἀδερφό. Τί καλά, νὰ εἶτανε δυνατὸ νὰ μὴν ὑπαρχε, νὰ μὴν εἶχε ὑπάρξει ποτέ του ὁ Νίκος, νὰ μὴν εἶχανε ποτέ τους ὑπάρξει τὰ πλεονεχτήματά του ! Τὰ φρόδια του τὰ πηχτὰ ἔπειτα μαζωνόντανε κάτι μυστικές, ἀγνωστες συννεφίες, ή πομονή κ' ή πιμονή, τὸ πείσμα, ποὺ ἀδγάτιζε με τὰ χρόνια, δλα τους σὰ νὰ ρίχνανε κάτω, σὰ νὰ ταπεινώνανε τὸν τύραννο τὸ φοβιτσιάρη ποὺ δὲν τὸ κατάφερνε νὰ φανῆ βασιλιάς.

'Η Μπατουλίτσα Κομινά δὲν ἔτρεμε· τὸ μίσος της εἶχε περισσια τὴν ἐνέργεια και ή ἐνέργεια φόβους δὲν ξέρει. Μὰ φούσκωνε τὸ μίσος της ἀπὸ τὸ μίσος τοῦ Κώστα. 'Η καρδιά της λὲς κι ἄλλαζε θέση για νὰ μπῆ σὰ στήθια τοῦ χαδεμένου της, πλάγι πλάγι στὴν καρδιά τὴ δική του, νὰ χαίρεται μαζί του και μαζί του νὰ μισᾷ. Μάζί του, μέσα του νὰ ξεσκίζεται, νὰ λαβώνεται ἀπὸ τίς ἴδιες λαβωματιές. 'Όταν ἔβλεπε τὸ Νίκο με τὰ βραβεῖα του, ἔταν ἔβλεπε τὸν παραμικρὸ ἔπαινο ποὺ τοῦ γινότανε, φοβερό τὸ βάσανό της. Στὸ τέλος τῶν τελῶνε, πέτυχε κείνο ποὺ γύρευε χρόνια. Νίκησε ή Μπατουλίκα. 'Εκαμε, πάσκιος, ξέγνιασε τὸ γέρο. Τὸν ἔπεισε. Εἶχε δὲν εἶχε, τὸν κατάφερε ἔπειτα τὸν ἔθελε. 'Ο Νίκος εἶχε ἀποφυτῆζε ἀπὸ τὸ γυμνάσιο. Καλὸ νὰ τονὲ στείλουνε τώρα νὰ μάθη ἀγρονομία σὲ κανένα μεγάλο κατάστημα τῆς 'Εδρώπης — μιὰ λέξη θαματουργὴ ποὺ τόσο φαντάζει στὸ ρωμαῖκο και σ' ἔλη τὴν 'Ανατολή. 'Ο κ. Κομινάς νόμισε πὼς εἶτανε για τὸ καλὸ, συγκατάνεψε, ὁ Νίκος ἔφυγε, πήρανε τὴν ἀνάσα τους οἱ δυὸ, ή μάμμα κι ὁ ζηλεμένος της.

'Εννοεῖται πὼς ἔταν ἀρρώστησε ὁ γέρος, μήτε τὸ συλλογιστήκανε νὰ τονὲ φέρουνε πίσω, ἀκόμη λιγώτερο νὰ τοῦ μνηθῶσουνε τίποτα. Ψεφτιές, ὑποκρισία, προσποίηση, ἀπιστία, λόγια ζαχαρένια και κάλπικα, δλα τὰ βάλανε σ' ἐνέργεια και λέγανε πάντα στὸν ἐτοιμοθάνατο, πὼς βγάζανε κάθε μέρα τελέγραφο στὸ Νίκο, πὼς ἔπειτα ἔπειτα ἂν εἶναι θὰ φτάση, πὼς ἴσως και νὰ εἶναι ποῖς ξέρει ἀπὸ ποῖ αἰτία, ἐμποδισμένος, μπορεῖ νάχη ἄλλες δουλειές, και τὸν ἀφίνανε τὸ γέρο σωρὸ σωρὸ πράματα νὰ κατα-

λάβη, σάν τούς πανούργους. Ὁ δυστυχισμένος ὁ πατέρας τὸ ποθοῦσε κατάκαρδα νὰ ξαναδιῆ τὸ γιό του, νὰ τοῦ δώσῃ τις στερνές ἐδηγίες. Ὁ Κώστας —κι ἀδύνατο νὰ μὴν τόνωναισε ὁ γέρος— γιὰ ἓνα χρόνον θὰ εἶχε πεταμένη δλη τὴν κατάσταση στοὺς τέσσερες ἀνέμους. Ἀγόραζε δεξιὰ κι ἀριστερά, λαίμαργα, ὅπως ἔτρωγε, ὅπως κατέβαζε τὰ σεκέρια. Κι ἀκατάστατα πάντα, ὅπως προσπαθοῦσε νὰ κυβερνᾷ. Δεκάξη χρονῶ παιδί, ἔκαμε χρέη στὰ μαγαζιά τοῦ Σταθροδρομοῦ, ἓνα ἓνα χρωστοῦσε ὡς καὶ στὴ Χάλλη, ὅπου περνούσανε τὸ καλοκαίρι. Προσπάθησε νὰ τὰ κρύψῃ ὅσο μπόρεσε ἢ μάννα· μαθέφτηκε, ξέσπασε ἢ μπόρα, θύμωσε ὁ γέρος φοβερά. Ὡς καὶ στὸ ψυχομαχητὸ τοῦ ἀθρώπου, δὲν πέθνησκε ἀκόμη, ἀκόμη ζοῦσε ὁ πλούσιος πού τῆς ζωῆς του ἀλάκλαιρος ὁ σκοπὸς στάθηκε ἢ ἀγώνας γιὰ τὸν παρά. Γιὰ τοῦτο ἤθελε τὸ Νίκο του. Μὰ τοῦ κάκου. Δὲν ἔφτανε, πού δὲν ἔφτανε ὁ Νίκος.

Ἐφτασε ἀφοῦ ξεψύχησε ὁ πατέρας. Ἐλαβε τὸν τελέγραφο μόνο μερικὲς μέρες ἀφοῦ ἔγινε τὸ λείψνο. Τοῦ φάνηκε σκοῦρο. Κάτι ἀμέσως ὑποψιάστηκε. Καὶ κατάλαβε, ἅμα πού πάτησε σπύτι. Κατάλαβε μὲ τὰ χοντρά του τὰ μυαλά, πού ἀπὸ χρόνια τὰ δούλεθε καμιά ἰδέα σκοτεινῆ. Τότες ὑποθέτω, τὰ παλιὰ τὰ ψυχόρημα πού ἢ ξενιτεῖα τὰποκοίμησε, ἀδάσταχα, ξυπνήσανε, σηκωθήκανε, ἀγριέψανε. Εἶδε τὴν ἐπίθεση, ἔδραμε ἢ ψυχὴ του, ὠρμητὸς νὰ διαφεντέψῃ τὸν ἑαυτὸ του. Ὁ ἴσιος, ὁ τίμιος καὶ στενοκέφαλος ἄθρωπος θέλησε, ὄχι δὲ θέλησε, ἀσύνειδᾷ του ἔννοιωσε πὼς ἔπρεπε νὰ γλυτώσῃ τὴν κατάσταση καὶ τὴ ζωὴ του, εἰδεμὴ θὰ τὸν τρώγανε ἢ μάννα κι ὁ ἀδερφός. Ζύγωσε ἢ ὥρα. Κ' ἔγινε ἀστροπελεκίς τὸ δράμα τὸ τρομερό. Χύθηκε ἀπάνω στὸν Κώστα, ξαφνικά, καὶ τοῦ ἔβγαλε τὰ μάτια, καὶ τὰ δυό.

Κεριακή, δεκατρεῖς τοῦ Σποριά, 1910—εἴκοσι μιὰ τοῦ Φλεβάρη Τρίτη, 1911.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Ἡ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ

Οἱ Ἑλληνας μαθηταὶ διόχνονται ἀπὸ τὰ σχολεῖα γιὰ τὴν γραφοῦν Ἑλληνικά!!

Δὲν πρέπει νὰ μᾶς φαίνεται καὶ πολὺ παράξενο. Ἄρχισε κ' ἢ πνευματικὴ μας χρεωκοπία, ἀφοῦ οἱ μαθηταὶ τοῦ Γυμνασίου ἀποβάλλονται ἀπὸ τὸ σχολεῖο, γιὰ τὴν νομίζετε ; Γιατὶ γράφουν Ἑλληνικά καὶ ὄχι Κινέζικα ! Πιὸ μεγάλο μουντζούρωμα δὲν μποροῦσε νὰ ὑποστῇ ἢ Ἑλληνικὴ Ἱστορία. Μεγαλειότερη ἐκδήλωση τῆς στενοκεφαλίας μας, τῆς πνευματικῆς μας τύφλωσης δὲν μποροῦσαμε νὰ κάνομε στὸν πολιτισμένον κόσμον.

Οἱ μαθηταὶ ἐνὸς Ἑλληνικοῦ σχολεῖοῦ πηγαίνουν σὲ μιὰ ἐξοχικὴ ἐκδρομῆ. Στὸ γυρισμὸ ἓνας

ἀπ' ὄλους, ἐκεῖνος πού εἶχε φαίνεται τὴν πιὸ λεπτὴ καὶ πιὸ εὐαίσθητη ψυχὴ, ἐκεῖνος πού κατώρθωσε νὰ σώσῃ μέσα του κάτι καλὸ καὶ ἀληθινὸ ἀνάμεσα στὴν ἀποπνιχτικὴ ἀτμοσφαῖρα τοῦ σημερινοῦ σχολεῖοῦ, ἔγραψε σὲ μερικὲς γραμμὲς τὶς ἐντυπώσεις του ἀπὸ τὸν ἐξοχικὸ αὐτὸ περίπατο. Αὐτὴν ὁμῶς τὴ φιλολογικὴ του διήγηση τὴν ἔγραψε Ἑλληνικά, στὴ γλώσσα δηλαδὴ πού ἔμαθε ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν τοῦ οἰκογένεια πού τὸν ἀνάθρεψε, στὴ γλώσσα πού μεταχειρίζεται ἢ Ἑλληνικὴ κοινωνία στὴ γλώσσα πού μιλοῦν τέλος πάντων ὁ ἑκατομῦρια Ἑλληνες, Ἑλληνότατοι, πιδ Ἑλληνες ἀπ' τὸν Κινέζο Γυμνασιάρχην.

Αὐτὸ εἶτανε τὸ ἔγκλημα πού προκάλεσε τὸ διώξιμον τοῦ παιδιοῦ ἀπὸ τὸ σχολεῖο. — Δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς πῆ ὁ ἀγαθὸς διδάσκαλος σὲ τί γλώσσα θέλει νὰ ἀποδίδουνε οἱ σημερινοὶ Ἑλληνες τὶς σκέψεις τους ; μήπως νομίζει ὅτι πρέπει νὰ χροῦμε **Κυριακάτικη Γλώσσα** εἶταν γράφουμε, ἀπαράλλακτα ὅπως φορεῖ ἐκεῖνος τὴν Κυριακάτικη φορεσιά του τὶς μέρες πού ἐμφανίζεται ἐπίσημα στὸ καφενεῖο ;

Μὲ τέτοιες γλωσσικὲς πεποιθήσεις ὁ καινούργιος αὐτὸς φύλακας τῆς Ἑθνικῆς ἐνότητος ἔβγαλε τὴν ἀκόλουθη ἀπόφαση, γράφοντας εἶσι αὐτὸς χυδαῖα πράγματα σὲ **καλὴ**, κατὰ τὴν φαντασία του, γλώσσα, ἀντίθετα πρὸς τὸ μαθητὴ πού ἔγραψε ὠραῖα πράγματα σὲ **πρόστυχη**, κατ' αὐτὸν, γλώσσα !

Τὸ κείμενον τῆς ἀποφάσεως : « Ἀποβάλλεται τοῦ Γυμνασίου διὰ 5 ἡμέρας ὁ μαθητὴς Γ. Ν. διότι περιέγραψε γενομένην ἐκδρομὴν εἰς χυδαῖον γλωσσικὸν ἰδίωμα ».

Χυδαιότερον ψυχικὸ βάθος ἢ μάλλον ἐπιφάνεια, γιὰ τὸ βάθος δὲν μποροῦσε νὰ χροῦ τέτοιος ἄνθρωπος, πιδ ἀρρωστικὴ πνευματικὴ κατάσταση εἶνε ἀδύνατο νὰ φαντασθῇ κανεὶς ὅτι θὰ εἶχε ἓνας δάσκαλος πού νομίζει ὅτι τὴ γλώσσα, δηλαδὴ τὸ μέσον μὲ τὸ ὅποιον ἐξωτερικεύομε τὶς σκέψεις μας, πρέπει νὰ τὸ ρυθμίζομε σύμφωνα μὲ τὸ γούστο ἐνὸς ἀθρώπου πού θέλει ν' ἀποδείξῃ ἄλλη μιὰ φορὰ τὴ μεγάλη ἀλήθεια πού εἶπε ὁ Μαρτίλης στὴ Βουλὴ : Χυδαῖα γλώσσα δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ χυδαῖοι ἄνθρωποι ».

Βόλος 4)17 Μαΐου

Ε. ΚΑΡΑΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

ΣΗΜ. ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑΣ». Τὸ ἄρθρον αὐτὸ στάλθηκε καὶ στὴν « Ἀκρόπολη » καὶ τυπώθηκε σὲ φύλλον τῆς περασμένης Κεριακῆς. Τόσο τὸ καλύτερον, ἀφοῦ εἶσι τὸ διάβασε περισσότερον κόσμος.

Ο "ΝΟΥΜΑΣ,"

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΗ, άρ. 11, ΑΘΗΝΑ

Συντρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και για την Κρήτη δρ. 10. Για τὸ ἔξωτερικὸ φρ. χρ. 12 '₂.—Γιὰ τὶς ἐπαρχίαι δεχόμεστε καὶ τρίμηνες συντρομές (β δρ τὴν τρίμηνία.—Κανένας δὲ γράφεται συντρομητὴς ἂ δὲ στέλνει μπροστὰ τὴ συντρομή του.

20 λεπτά τὸ φύλλο, 20.—Τὰ περασμένα φύλλα που λιοῦνται σὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμῇ.

Βρίσκεται στὴν Ἀθήνα σ' ὅλα τὰ κίβσια, καὶ στὶς ἐπαρχίαι στὰ Πραχτορεῖα τῶν Ἐφημεριδῶν.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Ο ΑΡΝΗΣΙΠΑΤΡΙΣ—Η ΚΑΤΑΒΟΘΡΑ ΤΟΥ ΚΟΜΙΤΑΤΟΥ—ΕΝΑ ΤΗ ΒΛΟΜΑΔΑ—ΣΟΦΟΣ ΚΑΙ ΣΟΦΩΤΕΡΟΣ—ΟΙ ΤΕΣΣΕΡΕΙΣ ΚΟΡΥΦΕΣ.

Ο ΨΥΧΑΡΗΣ εἶναι ἄ ρ ν η σ ἰ π α τ ρ ε ἰ ς. Μᾶς τὸ βεβαιώνει τὸ «Ἐμπρός» τῆς Δευτέρας, τὸ ἴδιο τὸ «Ἐμπρός» πὸν μᾶς βεβαιώνει πὼς καὶ ὁ Παλαμᾶς εἶναι ἀ γ ρ ἄ μ μ α τ ο ς. Οὔτε πολὺ οὔτε λίγο, βλέπετε. Ἐρησιπατρις ὁ ἕνας, ἀγράμματος ὁ ἄλλος — καὶ πατριώτης καὶ γραμματισμένος ὁ διευθυντὴς τοῦ «Ἐμπρός». Σεβαστὴ ἡ γνώμη τοῦ κ. Καλαποθάκη καὶ τὴ δεχόμεστε δίχως νὰ βγάλουμε τοιμουδιά. Μόνο μιὰ παρατήρηση θὰ κάνουμε, ὄχι γιὰ τὴν ἀφεντιά του, μὰ γιὰ τὸν ἑαυτό μας. Ὁ Παπαδιαμαντόπουλος, πὸν ἔλλαξε ὄχι μόνο ὑπηκοότητα, μὰ καὶ τόνομά του, κ' ἔγινε Ζὰν Μωρεάς, καὶ ἀφιέρωσε ὅλη τὴ ζωὴ του καὶ ὅλη τὴν τέχνη του στὴ Γαλλία καὶ δοξάστηκε γιὰ Γάλλος ποιητὴς, δὲν εἶναι ἄ ρ ν η σ ἰ π α τ ρ ε ἰ ς, δὲν τὸν εἶπε ποτὲ κανένας Καλαποθάκης ἄ ρ ν η σ ἰ π α τ ρ ε ἰ ς, μὰ μὲ περηφάνεια ὄλοι γιὰ "Ἕλληνα τὸν λογαριάσαμε καὶ γιὰ "Ἕλληνα τὸν καμαρώναμε καὶ ζητούσαμε ὄλοι τὸ μερικὸ μας ἀπὸ τὴ δόξα του. Καὶ εἶναι ἄ ρ ν η σ ἰ π α τ ρ ε ἰ ς ὁ Ψυχάρης:— ὁ ΨΥΧΑΡΗΣ, κατὰ γένεσιν, πὸν ἀφιέρωσε ὅλη τὴ ζωὴ του καὶ ὅλη τὴ δύναμη τοῦ μυαλοῦ του στὴν "Ἑλλάδα. Πὸν δούλεψε καὶ δουλεύει γιὰ τὸ πνευματικὸ ξεσκλάβωμα αὐτοῦ τοῦ ἀχάριστου τόπου. Πὸν ὄσο καὶ ἂν ἔγινε Γάλλος ὑπῆκοος, πὸν ὄσο καὶ ἂν ἔγινε Γάλλος καθηγητὴς, εἶναι καὶ μένει "Ἕλληνας, πὸν "Ἕλληνας ἀπ' ὄλους τοὺς Καλαποθάκηδες καὶ ἀπ' ὄλους τοὺς Μιστριώτηδες καὶ ἀπ' ὄλους τοὺς λογῆς τσαρλατάνους πὸν λογαριάζοντας μονάχα τὴν τσέπη τους καὶ τὴν κυκλοφορία τους, δουλεύουνε γιὰ τὸ πνευματικὸ καὶ ψυχικὸ ἀποχαύνωμα τοῦ συφοριασμένου τοῦ ρωμοῦ.

ΔΕΝ ἔχουν περάσει καὶ πολλὰ χρόνια πὸν ὁ πατριώτης τοῦ «Ἐμπρός» καταγγέλθηκε ἀπὸ ἄλλο συνάδερφό του, τὸν πατριώτη τὸ «Χρόνου», γιὰ κατὰ μπρο-

μπαντοδουλιές πὸν εἶχανε κάπια σκέση μὲ τοὺς παράδες τοῦ Μακεδονικοῦ κομιτάτου. Ὁ πατριώτης τοῦ «Ἐμπρός» εἶχε ἀνακατωθεῖ σ' αὐτὸ τὸ κομιτάτο, ἀπὸ πατριωτικὸς λόγους, καλέ, καὶ ὁ πατριώτης τοῦ «Χρόνου» δὲν εἶχε ἀνακατωθεῖ σ' αὐτὸ τὸ κομιτάτο, ἀπὸ πατριωτικὸς λόγους καὶ ἡ ἀφεντιά του. Κ' ἔτσι οἱ δύο πατριῶτες βγάλανε ὄλα τὰπλυτὰ τους στὰ φόρα.

Κι ὄμως βλέπετε, πόσο χαριτωμένα βγαίνουνε αὐτοὶ οἱ κύριοι σήμερα καὶ μιλάνε γιὰ πατρίδα καὶ καταγγέλλουνε γι' ἀρησιπατριῶν ἕναν ἄθροπο πὸν στὰ 97 (γιὰ νὰ νὰ φέρουμε μοναχὰ ἕνα περιστατικὸ) βγῆζε μὲ τὸ μαντήλι στὸ Παρίσι καὶ μάζωνε παράδες γιὰ τὸν ἀγῶνα — πὸν ἔδινε δηλ. στὴν πατρίδα του, σ' ἐποχὴ πὸν ἄλλοι, πατριῶτες, κοιτάζανε κατὰ νὰρπάξουνε ἀπ' αὐτὴ.

*

ΚΑΙ τὴν παραμικρότερη ἀφιβολία νὰχαμε, πάει πιά μᾶς ἔφυγε καὶ αὐτὴ. Ὁ Μιστριώτης σὸ βᾶθος εἶναι καλύτερος ἄθροπος, ἀγαπᾶει τὸ λαό, μᾶς ἀγαπᾶει ὄλους πέρα πέρα, περισσότερο μάλιστα ἀπ' ὄλους μᾶς ἀγαπᾶει ἑμᾶς, τοὺς μαλλιαροὺς, ἀφοῦ ἀποφάσισε πιά, ταχτικά, καθε βδομάδα, νὰ δημοσιεύει καὶ ἀπὸ ἕνα γράμμα του στὶς ἐφημερίδες γιὰ νὰ μᾶς διασκεδάξει, γιὰ νὰ μᾶς κάνει νὰ ξεκαρδιζόμεστε στὰ γέλια.

Τὴν περασμένη βδομάδα μᾶς διασκέδασε μὲ τὴν «Ἐκκλησις» του. Τούτῃ τὴ βδομάδα μὲ τὴν ἐπιστολὴ του περὶ «Ἐπιχωρήσεις τοῦ χυδαῖσμοῦ ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ.» Καὶ τί δὲ λέει ὁ ὄρηρός μέσα σ' αὐτὸ τὸ γράμμα! Οὐκ ἔστι, λέει, τῶν σοφῶν τὸ γῆρας, διότι καὶ ὄσον ὁ καθηγητὴς παλαιούται, κατὰ τοσοῦτον γίνεται σοφώτερος». Κι ἄλλα, καὶ ἄλλα, πὸν μᾶς κάνουνε νὰ ἐλπίζουμε πὼς σιγὰ σιγὰ ὁ ὄρηρός, τῶρα μάλιστα ποῖχει καὶ καιρὸ μὲ τὴν τρίμηνη πάψη του, θὰ μᾶς σαρώσει καὶ καμιά ἐπιθεωρησοῦλα μὲ πεταχτὰ τραγουδάκια γιὰ κανένα καλοκαιριτικὸ θέατρο. Κύρια Θεοδορίδη, κατάρωσε τὴν ἀπὸ τῶρα θὰ κάνεις χρυσὲς δουλιές.

*

ΜΙΑ ἀπορία. Γιὰ νὰ γίνε κανεὶς σοφώτερος, πάει νὰ πει πὼς εἶταν πρῶτα σοφός. Στὸ Θεό σου, μπαρμπαμιστριώτη, ἔξὸν ἀπὸ τὸν Εὐλόγιο, τὸ Μελχισεδὲξ, τὸ Σαμψάκο καὶ ἀπὸ τὴν ἀφεντιά σου, σὲ εἶπε ποτὲ κανένας σοβαρὸς ἄθροπος, ἡ σὲ φαντάστηκε, σοφό;

Τέτια χωρατὰ ἔχουν κάπιο γούστο ὄτα λέγονται μιὰ δύο φορές. Μὰ ἡ ἀφεντιά σου τὰ παραλὲς πιά, δίχως νὰ λογαριάζεις πὼς καὶ τὸ πολὺ γέλιο βλάρτει.

*

ΣΤΗ Βουλὴ τὴν Τρίτῃ βράδι ὁ κ. Κουλουμπάκης μᾶς ἀποκάλυψε τὶς τρεῖς κορυφές τῆς Ἑλληνικῆς πολιτείας.

Καὶ εἶπε Κουλουμπάκης, ὁ λουπινοφάγος:

— Ὁ Μιστριώτης εἶναι ἡ κορυφὴ τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων. Ὁ Σμολένσκις εἶναι ἡ κορυφὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ. Ὁ Τζιβανόπουλος εἶναι ἡ κορυφὴ τῆς Ἑλληνικῆς Δικαιοσύνης.

Ἀπὸ μετριοφροσύνη ὁ ἀνὴρ δὲν ἀνάφερε καὶ τὸν κ. Κουλουμπάκη γιὰ κορυφὴ τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς, γιὰ νὰ χουμε ἔτσι τέσσερις κορυφές=0.

ΣΤΟ ΦΩΣ ΤΟΥ ΦΕΓΓΑΡΙΟΥ

Στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ
 Εἶναι δροσιά,
 Οἱ δρόμοι εἶναι ἀχνοί, τὰ δέντρα μαῦρα
 Κ' οἱ λεμονιές
 Σκορπίζουν εὐωδιά,
 Μὲ μαλακὰ φτερά
 Πετᾶ ἡ αὔρα.

Στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ,
 Ὡσάν ἰσιγιές
 Περνοῦνε μὲ τὸ βῆμα ἀργὰ μπροστά μου
 Διαβάτες μοναχοί :
 Οἱ πίκρες οἱ παλιές,
 Καὶ γίνονται γλυκιές
 Μὲς στὴν καρδιά μου.

ΒΡΟΧΟΥΛΑ

Ἔπεσε ἡ βροχούλα τ' οὐρανοῦ
 Καὶ πλύθηκεν ἡ φύση πέρα-πέρα·
 Καὶ βγήκε πάλι ὁ ἥλιος τοῦ Μαγιοῦ
 Καὶ γέμισε μὲ γέλιο τὸν ἀέρα·
 Χαρούμενα φωνάζουν τὰ πουλιά,
 Μοῦ φαίνεται ἡ Γῆ σὰ ζουγοφιά.

Κι ἀνέβηκαν τὰ δάκρυα ἀπ' τὴν καρδιά
 Καὶ πλύνανε τοὺς πόνοὺς τῆς ψυχῆς μου,
 Σὰ ζουγοφιά κοιτάζω τὰ παλιά,
 Τὰ βράσινα τῆς μάταιης ζωῆς μου.
 Καὶ τὰ στενάγματά μου τὰ παλιά
 Ἀκούω σὰν τραγούδι μακρινά.

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

ΤΟΥ ΦΟΝΙΑ ΤΟ ΠΑΡΑΔΟΜΑ

Τ' εἶπες μωρέ ; — Ἐκείνο ποῦπα ! — Γιὰ ξανα-
 πέστο ! — Ἄσε νὰ χαθῆς, ἀκαμάτη, τιποτένιε ! νά !

Μὰ ὁ Θανάσης, τὸ ραφτόπουλο, δὲν πρόφτασε
 καλὰ-καλὰ νὰ τελειώσῃ τὸν προσβλητικὸ τὸ λόγο,
 κι ὁ Γιώργος ὁ τιποτένιος, χούμησε ἀπάνω του. Τὸ
 καπέλλο του κυλίστηκε στ' ἀλλάκι, τὰ σγουρά του
 μαλλιά ἀνταριάστηκαν, τὸ πρόσωπό του ἀναψε
 καὶ μὲ σφιγμένα δόντια ἄρπαξε τὸ Θανάση ἀπ' τὸ
 λαιμό. Τὸ ραφτόπουλο ἀντρειεύτηκε καὶ πιάνοντάς
 τον μὲ τὰ δύο του τὰ χέρια, τὸν κύλισε στὰ χώματα,
 δίνοντάς του γροθιές. Γλήγορος ὁ Γιώργος, ἀφρισμέ-
 νος ἀπὸ λύσσα, ἔβγαλε ἀπὸ τὴ μέση του ἓνα μα-
 χαίρι. Τὸ λεπίδι ἄστραψε ἀπὸ χαρὰ καὶ στὴ λάμψη
 του, ὁ μπακάλης πού ὡς τὴν ὥρα ἔστεκε στὴν πόρ-
 τα του καὶ τοὺς ἔβλεπε γελώντας, ἔτρεξε νὰ τοὺς

χωρίσῃ, ἀπὸ κοντὰ κ' οἱ ἄλλοι γειτόνοι. Οἱ διαβάτες
 πού ἔκεινο τὸ πρωὶ τραβοῦσαν στὴ δουλειά τους
 στάθηκαν, καὶ τὰ παιδιὰ τοῦ σχολειοῦ, ξεχάνοντας
 τὴν ὥρα, παρακολοῦθοσαν μὲ μάτια λαμπερά.

— Ἄσε με, μωρέ ! ἀφρίζε ὁ Γιώργος. Ἄσε με
 νὰ τὸν σκοτώσω.

— Χαμένε ! ποιόν, μωρὲ, νὰ σκοτώσῃς ;

Ὁ Θανάσης σήκωσε εὐχαριστημένος τὰ μάτια
 στ' ἀντικρυνὸ παράθυρο γυρεύοντας νὰ ἰδῇ ἂν ἐ-
 κείνη, πού γιὰ χάρη της γίνηκε ἔλος ὁ καυγᾶς,
 βλέπει τὴ νίκη του. Μὰ δὲν πρόφτασε νὰ κατεβάσῃ
 τὰ μάτια καὶ μιὰ γροθιά τοῦ ἤρθε δρμητικὰ στὰ
 κατακλειδιά καὶ τοῦ γέμισε αἷματα τὸ στόμα. Τὸ
 Θανάση τὸν πήραν ἀπὸ δῶ, τὸ Γιώργο ἀπὸ κεῖ, μὰ
 κ' οἱ δύο τους φεύγοντας, γύρισαν καὶ χαιρετήθη-
 καν μὲ σφιγμένες τίς γροθιές, σὰ νᾶλεγαν πὼς ὁ
 καθένας τους πολλὰ εἶχε ράματα γιὰ τὴ γούνα τ'
 ἄλλουνοῦ.

Ὁ Γιώργος, εἴκοσι χρονῶ παιδί, εἶταν γιὸς ἐ-
 νὸς τσαγκάρη.

Ὁ κακόμοιρος ὁ πατέρας του δούλευε σὰν τὸ
 σκυλὶ γιὰ νὰ θρέψῃ τόση φαμελιά πού εἶχε καὶ τὸ
 Γιώργο μαζί, τὸ μεγαλύτερο παιδί του πού δὲν εἶ-
 χε ὄρεξη γιὰ τίποτε. Ὅσες δουλειές καταπιόστηκε,
 σὲ καμμιά δὲν κατάστρωσε, δὲν τ' ἄρρεσε ἡ δουλειά.
 Γιὰ γλέντια ναί, γιὰ τραγούδια καὶ γιὰ ἔρωτα δὲν
 εἶχε τὸν καλύτερό του μέσα σ' ἔλο τὸ νησί. Γιὰ
 καυγάδες κρεμοῦσε τὸ ζουνάρι του. Ὅξω οἱ ἐμήλι-
 κοὶ του τὸν σκιάζονταν, τὸν περιφρονοῦσαν γιὰ τὴν
 ἀκαματοσύνη του, μὰ τὸν ζήλευαν κίελας λιγάκι
 γιὰ τὴν ἐλευθερία πού εἶχε καὶ γλεντοῦσε. Στὸ σπί-
 τι του εἶταν μπόγιας. Σὰν πού δὲν εἶχε μιὰ δου-
 λειά νὰ συμμαζωχτῇ εἶταν ἔλο γκρίνια καὶ βλα-
 στήμια. Τοὺς ἔψαινε ἔλονων τὸ ψάρι στ' ἀχείλι, μὰ
 ἡ μάνα του ἔλα τοῦ τὰ συχωροῦσε. Θὰ στρώσῃ,
 θὰ στρώσῃ, ἔλεγε στὸν ἄντρα της, μὴ τὸν παρα-
 κίρνης τόσο. Νὰ ἰδῆς τί καλὸς πού θὰ γίνῃ. Ἄρ-
 γεὶ νὰ τοῦρθη τὸ μυαλό, μὰ θὰ τοῦρθη στὰ γερά.

Μέσα της, ἡ καρδιά της εἶταν πλακωμένη κ'
 ἔλεγε μὲ τὸ νοῦ της : Δὲν πιστεύω αὐτὰ πού λέω,
 μοῦ φαίνεται πὼς ἔχασε τὸ δρόμο τὸν ἴσο τὸ παι-
 δί μου.

Καὶ μοναχὰ τὸ κόνισμα τῆς Παναγίας ἄκουε τὸ
 κρυφὸ της παράπονο, σὰν μὲ φαρμακωμένο στόμα
 ἐδέονταν στὴ χάρη της γιὰ νὰ τοῦ δώσῃ φώτιση
 καλὴ, νὰ τὴν ἀξιώσῃ νὰ τὸν ἰδῇ καλὸ καὶ δου-
 λευτὴ στρωμένον κ' ὕστερα νὰ πεθάνῃ. Πὼς αὐτὸς
 ξεχώρισε μέσα σ' ἔλη τὴ φαμελιά, δὲν μπορούσε ἡ
 δυστυχισμένη μάνα νὰ καταλάβῃ. Ἀπ' τοὺς πα-
 λιούς, κανένας ἀκαμάτης κι ἄγριος ἀπ' τοὺς τωρι-
 νούς, ἔλοι προκομένοι καὶ τιμημένοι, ἔλοι μὲ τόνο-

μα. Μὲς τὸ δουλευτάρικο καὶ τίμιο σόϊ τους, κανένα δὲν εἶπαν χασομέρη, κανέναν ἀφιλότιμο. Ὡς καὶ τὰλλα τοῦ τὰδέρφια εἶταν θησαυρός. Παιὸ στὰ γράμματα, παιὸ στὴν τέχνη, παιὸ στὴν καλοσύνη, δλα εἶχαν τίς χάρες τους καὶ τὸ φτωχικό τους σπίτι, θάταν ὄνειρεμένο περιβάλλει χωρὶς αὐτὴ τὴν ἀγριοτσουκνίδα μέσα του.

Ὁ Θανάσης ὕστερ' ἀπὸ τὸν καυγᾶ, πῆγε στὴ βρόση κ' ἐπλυνε τὸ στόμα του μὲ τὰ σπασμένα δόντια. Ἐβράζε. Ἦθελε νάχε κάμει τ' ἀλατιοῦ στὸ ξύλο ἐκεῖνο τὸ παλιοτόμαρο.

Θὰ πάη νὰ τονέ βροῖ γιὰ νὰ ξεδιαλύνουν τὴ δουλειά. Θὰ πάη! μὰ ὄχι τώρα, εἶναι περασμένη ἡ ὥρα κι ὁ μαστοράς του θὰ τονέ καρτερῆ στὸ μαγαζί. Θὰ τὸν ἀνταμώσῃ ἄλλη στιγμὴ νὰ ἰδῆ καὶ νὰ μάθῃ ποιὸς εἶναι ὁ σκοπὸς του. Αὐτὸς ἂν κορτετζάρει τὴ Φρόσω τῆς Ἀργύραινας, δὲν τὸ κάνει γιὰ νὰ περάσῃ ἡ ὥρα μοναχά. Τὸ κάνει γιατί τ' ἀρέσει ἀληθινὰ τὸ κορίτσι. Εἶναι τίμιο παιδί, μὰ μέρα μπορεῖ νὰ τὴν πάρῃ. Ἄλλες δὲν κοιτάζει ὅπως τὴ Φρόσω. Δὲν εἶναι σὰν ἐκεῖνο τὸ χαμένο κορμὶ τὸ Γιώργου, ποῦ δὲν κάνει κι ἄλλη δουλειὰ ὅλη μέρα παρὰ νὰ τριγυρίζῃ στὶς γειτονιὲς γιὰ περδικοκυνῆγι καὶ τώρα ὕστερα τοῦ μπῆκε στὸ ρουθόδι παρασκοτίζοντας τὴ Φρόσω. Σήμερα πιάστηκαν κάτω ἀπ' τὰ παραθύρια τῆς, αὔριο θὰ σκοτωθοῦν κι ὅποιος ζήσει. Χαλάλι τῆς!

Λίγο λίγο ὁ θυμὸς του ἔπεσε μὲς τὸ μαγαζί καθὼς δούλευε. Τώρα εἶχε στὸ νοῦ του τὸ ράψιμό του. Ἄν θυμοῦνταν κάπου κάπου καὶ τὰ πρωινά, ἔλεγε μέσα του, πὼς δὲ θὰ ξαναμιλήσῃ τοῦ Γιώργου μὰ θὰ κάμῃ κάθε τρόπο νὰ κουβεντιάσῃ μὲ τὴ Φρόσω, νὰ μάθῃ ἀπὸ τὸ στόμα τῆς ποιὸς ἀπὸ τοὺς δυὸ τῆς ἀρέσει. Τίποτ' ἄλλο.

Ὁ Γιώργος φεύγοντας τὸ πρωῖ ὕστερ' ἀπὸ τὸν καυγᾶ, δὲν πῆγε στὴν δουλειά του. Δουλειὰ δὲν εἶχε. Πῆγε στὸν καφενὲ ποῦ δυὸ τρεῖς ἄλλοι χασομέρηδες χαρτόπαιζαν. Ἐβράζε ὁ Γιώργος καὶ χτυπώντας τὴ γροθιά του στὸ τραπέζι, καὶ μιὰ πετώντας πρὸς τ' ἀπάνω τὸ καπέλλο του μὲ τὸ μεσιανὸ τὸ δάχτυλο, καὶ μιὰ κατεβάζοντάς το ὡς τὰ μάτια ἀπὸ πίσω μὲ τὴν ἀπαλάμη, τοὺς ἰστέρησε τὸ περιστατικό. Ἐκεῖνοι κάθε τόσο καὶ τοῦδαζαν φωτιά: Ὅριστε! κι οἱ Θανάσηδες νὰ θέλουν νὰ μᾶς κάνουν τὸ κόντρα.— Ἀκούς τὸ θεομπαίχτη! — Θὰ τὸ καταδεχτῆς, μωρὲ Γιώργου, νὰ σοῦ μποῦν στὴ μύτη;

— Ἄσε με! ἔλεγε ἀνάδοντας, ἄσε με καὶ θὰ τὸν σιγουρίσω. Μωρὲ! μωρὲ σὺ! φέρε κι ἄλλο ρακί.

Λίγο λίγο τὸ καφενεῖο γέμιζε κόσμο. Ὁ κανὸς ἀπ' τὰ τσιγάρα φούντωσε ὡς τὸ ταβάνι. Ἡ

μυρουδιά ἀπ' τὰ πιοτὰ σκορπίζονταν ἀψά, ἱκανὴ μονάχη αὐτὴ νὰ σκοτίσῃ τὸν ἄνθρωπο. Ἄλλοι χαρτόπαιζαν ἐδῶ, ἄλλοι ἔπιναν ἐκεῖ, ἕνας κοιμοῦνταν παρακάτω, μερικοὶ διάδαζαν ἐφημερίδα. Κάπου κάπου ἀκούονταν ὁ βήχας κανενὸς καὶ σὰν ἠχώ πολλαπλή, ἐπαναλαμβάνονταν ἀπὸ καμπόσους ἀκόμα. Τὸ μονάκριβο γκαρσόνι ποῦ γύριζε πεταχτὸ ἀνάμεσ' ἀπ' τὰ τραπέζια κρατώντας ταχυδαχτυλογραφικὰ τοὺς δίσκους, καὶ κάνοντας τὰ ποτήρια νὰ χτυπᾶνε, φώναζε σὰν κουρδισμένο: Χτύπος! Ἀμέσως!

Ὁ Γιώργος στριφογύριζε τὰ ξαναμμένα μάτια κ' ἐνοιωθε τὸ στήθος του νὰ βράζῃ, ἀκόμα ἀπὸ τὸν πρωῖνὸ θυμὸ, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ ρακιοῦ καὶ τὰ κεντήματα τῶν φίλων, ὅπως ἐκόχλαζε τὸ νερὸ στὸ ναργιλέ τοῦ πλαῖνοῦ του. Κοίταζε ἄγρια ὅποιον ἐμπαινε καὶ συλλογιζόνταν μισοζαλισμένος: Μὲ κοροϊδεύει ὁ ἄτιμος! Θὰ λέῃ πὼς ὁ Θανάσης μ' ἐνίκησε. Θὰ τὸ ἰδοῦμε.

Κάποιος ἀπὸ μιὰ παρέα ποῦ καλὰ δὲν τὸν εἶχε μάθει ἀκόμα, τὸν ἐκραξε νὰ παίξουν. Οἱ ἄλλοι ξύνισαν τὰ μοῦτρα. Ποτὲ δὲν ἤθελαν τὸ Γιώργου στὸ παιχνίδι τους. Μὴ γιὰ τὴ συντροφιά του; αὐτὸς δὲν ἤξερε τίποτ' ἄλλο ἀπὸ βλαστήμιες. Γιὰ τὰ λεφτά του; Μὲ τὴν πεντάρα ἔπαιζε πάντα γιατί δὲν εἶχε κι ὄλο τοὺς ἐκλεβε. Ὡστόσο τώρα κανένας δὲν μποροῦσε νὰ τονέ διώξῃ. Κάθησε, ἔπαιξε κ' ἔχασε κάμποσες φορές. Πέταξε τὴν καρέκλα του κ' ἐβγήκε ὄξω. Εἶταν μεσημέρι, ἡ καμπάνα χτυποῦσε δώδεκα καὶ κίνησε νὰ πάη στὸ σπίτι του μὲ ξαναμμένη ὄψη καὶ βαρὺ τὸ κεφάλι. Ποῦ τύχη, νά, κι ὁ Θανάσης πρόβαλε ἀπόνα δρομάκι φεύγοντας ἀπ' τὸ μαγαζί του, κ' ἐτράβηξε μπροστὰ χωρὶς νὰ τὸν ἰδῆ.

Καπνοὶ ἀνέβηκαν στὸ κεφάλι τοῦ Γιώργου. Τὰ μάτια του φλογίστηκαν, τὰ δόντια του σφίχτηκαν καὶ τὸ χέρι του ἀρπαξε τὸ μαχαίρι. Μὲ δυὸ δρασκελιὲς τὸν ἔφτασε. Μιὰ ἀπὸ πίσω, καὶ τὸ τροχισμένο μαχαίρι βούτησε στὴ ράχη τοῦ Θανάση ἐρημητικά κι ἀσκόνταφτα σὰ νὰκοθε ψωμί. Ὁ Γιώργος θὰ πίστευε πὼς τίποτε δὲν ἔγινε ἂν βγάζοντας τὸ λεπίδι δὲν τῶλεπε νὰ στάζῃ αἷμα, κι ἂν δὲν ἄκουε καθὼς ἐφευγε μὲ φτερωμένα πόδια, τὸ γδούπο τοῦ κορμιοῦ ποῦ ἔπερτε καὶ τὸ πνιμένο ρουχαλιτὸ τοῦ λαδωμένου. Ὁ φονιάς ἔτρεχε, ἔτρεχε, χωρὶς νὰ ξέσῃ κι αὐτὸς ποῦ πηγαίνει. Ὁ μῶλος τὸν τραβοῦσε. Ἐκεῖ μιὰ βάρκα θὰ τὸν ἔσωζε. Νὰ φύγῃ! Μὲ τί λεφτά; Τοῦρθε νὰ γυρίσῃ τὸ μαχαίρι κατ' ἀπάνω του καὶ νὰ τελειώσῃ. Ἦξερε πὼς πίσω του ἄρρησε ἀντάρα γιὰ τὸ φονικό. Ἦξερε πὼς τὸν κυνηγοῦσαν. Κανένας δὲ θὰ ὑποψιαστῆ πὼς βροσκοῦται στὸ σπίτι τοῦ τέτοια στιγμῆ. Ἐκεῖ πρέπει νὰ πάη πρώτα. Τρέχοντας ὀλοένα, πέταξε τὸ μαχαίρι ἀπά.

νω από τὸν τοῖχο μιᾶς μάντρας. Ἄγριεμμένα τὰ σκυλιὰ τὸν γαύγιζαν στὸ πέρασμά του, τὰ παιδιὰ κ' οἱ γυναῖκες πρόβαιναν σὲ πόρτες καὶ παράθυρα νὰ ἴδουν τί γίνεται. Ἔφρασε στὸ σπῖτι του κι ἀνέβηκε τῆ σκάλα γλήγορα καὶ σκοντάδοντας. Λεφτά, εἶπε, με ξώφρενα μάτια καὶ κορμμένη φωνή. Μέσα, θέλω λεφτά, τ' ἀκοῦς; Γλήγορα, λεφτά!

Ἡ μάννα του ἐκέρωσε. Τί ἔπαθε ὁ γιός της, τί μεγάλο κακό τοῦς βρῆκε!—Μ' ἀκοῦς λέω; φώναξε κλωτσώντας μιὰ ξύλινη κασέλα.

Ἔσκυψε ἀμίλητη ἐκείνη καὶ με παγωμένα καὶ τρεμάμενα χέρια, ἀνοιξε τὸ κλειδωμένο σεντούκι, ἔβγαλε ἓνα γαλάζιο μαντήλι πού στὴν ἄκρη του εἶταν δεμένος κόμπος με παράδες—Πάρ' τα! καὶ νά-ναι γιὰ καλό σου, μουρμούρισε με λαχτάρα.—Νερό! εἶπε, γλήγορα λίγο νερό!

Ἡ μάννα του βγήκε νὰ τοῦ τὸ φέρη. Ἔχωσε ἐκεῖνος τὸ κομπόδεμα στὸν κόρφο κ' εἶταν ἔτοιμος νὰ φύγη, δταν ὄξω ἀγροίκησε κουθέντες. Ὁ φονιάς ἔστησε τ' αὐτὶ καὶ πολέμαε ν' ἀκούσῃ.

Τὴν ὥρα πού ἡ μάννα του γύριζε με τὸ ποτήρι, ἄκουσε πατήματα κάτω στὴν μπασά. Ἀπὸ τὴ πόρτα πού ὁ γιός της τὴν εἶχε ἀφήσει ἀνοιχτή, μπήκαν οἱ χωροφύλακες. Σὰν τοῦς εἶδε, μαρμάρωσε. Γιὰ νὰ μὴν τῆς πέση τὸ ποτήρι, ἄπλωσε τὸ χέρι νὰ τ' ἀκουμπήσῃ ἀπάνω στῆς σκάλας τὸν καταράχη. Τὸ πάτωμα ἔφυγε κάτω ἀπὸ τὰ πόδια της κ' ἡ ἴδια ἔπεφτε, κατέβαινε χωρὶς νὰ πατῆ πουθενά, τὴν κατάνιψε ἡ γῆς. Μιὰ σιδερένια ντανάλια τῆς εἶχε σφιγμένο τὸ κεφάλι ἀπ' τὰ μηλίγγια κ' ἓνα μούδιασμα ἀγγυλωτὸ τῆς χιλιοτρύπωσε καὶ τῆς μάζευε ἀλάκαιο τὸ κορμί.

Τὸ ποτήρι ξέφυγε ἀπ' τὰ δάχτυλά της κι ἀναποδογύρισε ἀπάνω στὸν καταράχη βρέχοντας τὸ παραλυμένο της χέρι. Ἀνατρίχισε, χαμήλωσε τὰ μάτια, εἶδε πὼς πατοῦσε γερά, εἶδε ξανὰ τοῦς χωροφύλακες. Ἄνοιξε τὸ στόμα καὶ ρώτησε με λιγοψυχία: Τί ἀγαπᾶτε;—Ὁ γιός σου εἶναι ἀπάνω; εἶπε ἓνας ἀνεβαίνοντας.

—Ὅχι! ἀποκρίθηκε ἡ καρδιά της σύψυχη, φέροντας τὴ λαχταριστὴ φωνή ὡς τὰ χλωμιασμένα της χεῖλη.

—Ἄκου, κυρά, τὸν ζητάμε γιὰ τὸ φόνο πού ἔκαμε.

Τὰ μάτια της ἐτέντωσαν τρομαχτικά, χωρὶς νὰ βλέπουν μπροστά τους, τὰ χέρια της τινάχτηκαν σὰν ἀγριεμμένα πουλιά, κ' ἡ καρδιά της ξώφρενη φώναξε: Ἐδῶ εἶναι! πάρτε τον! πάρτε τον!

Κ' ἔκαμε πίσω τρεκλίζοντας καὶ τ' ἀχαμνά της χέρια, τὰ δύστυχα, πού δὲν τὰ ὄριζε, ἀνοῖξαν καὶ τὰ δυὸ μαζὶ πασπατεύοντας σὰν τυφλά, τὴν

πόρτα τῆς κάμαρας, δπου ὁ φονιάς στέκονταν κατακίτρινος, με μάτια γουρλωμένα, ἀσάλευτος σὰν πετρωμένος.—Πάρτε τον! πάρτε τον!

Κ' ἐνῶ οἱ χωροφύλακες τὸν κατέβαζαν, ἡ μάννα γέλασε ἓνα τρανταχτὸ καὶ παράξενο γέλοιο πού ἔσκισε τὸ σπῖτι συθέμελο καὶ σκόρπισε τὴν ἀνατριχίλα καὶ στοῦ φονιά ἀπάνω τὸ πετοῖ.

ΚΛΕΑΡΕΤΗ ΔΙΠΛΑ

ΑΠΟ ΤΑ ΧΩΡΙΑΤΙΚΑ ΕΘΙΜΑ

Η ΚΟΥΝΙΑ

Ἐνα ἀπὸ τὰ πιὸ δλόμορφα, τὰ πιὸ ποιητικὰ ἔθιμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ πού διατηρεῖται στὰ χωριά, ἐκεῖ δπου δὲν μπόρεσε ἀκόμα ἡ ἐπίδραση τοῦ φεφτοπολιτισμοῦ νὰ νεκρώσῃ κάθε σημάδι τῆς ἐθνικῆς μας ζωῆς. Ὁ Ἑλληνας γεννήθηκε φυσιολάτρης καὶ τέτοιος ξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἀπὸ τὰ παμπάλαια χρόνια ἴσαμε σήμερα. Λάτρευε καὶ λατρεύει με ἔλη τὴ δύναμη, με ἔλο τὸ φανατισμὸ πού ξεχωρίζει: τὴ φυλὴ μας, ἔλα τῆς φύσης τὰ μυστήρια. Ἀδιάφορο κι ἂν τὰ ὀνόματα ἀλλάζανε.

Καὶ τὸ ἔθιμο τοῦτο, ἡ κούνια, δὲν εἶναι τίποτ' ἄλλο παρὰ ἓνα μεγαλόπρεπο πανηγύρι γιὰ τὸν ἔρχομὸ τῆς ἀνοιξῆς, μιὰ πάγκαλη γιορτὴ γιὰ τὴν Ἀνάσταση τῆς Φύσης τῆ θαμάσια! Ἐθιμο παρχαλινὸ, ἀνοιξιάτικο. Τῆ γιορτῆ τῆς φιλόστοργης Ἡριγόνης πού κρεμάστηκε ἀπ' τὸν καημὸ της γιὰ τὸν ἀδικο τοῦ πατέρα της Ἰκάρου σκοτωμὸ (ἀλληγογορία πού παρασταίνει τὴ γονιμότητα τῆς Φύσης) γιορτάζει ἴσαμε σήμερα ἡ Ρωμιούνη γιὰ τιμὴ τοῦ ξαναγεννημοῦ τῆς Φύσης, καὶ μάλιστα πανηγυρικά, ἀφοῦ ἔτυχε νὰ συμπέφτῃ με τὴ γιορτὴ τοῦ ἡθικοῦ τοῦ κόσμου ξαναγεννημοῦ.

Μεθυστικὴ μυρωδιὰ σκορποῦνε γύρω τὰ δέντρα τὰ δάλνθιστα καὶ τὰ γεράκι τῆς θάλασσας τὸ μυρωμένο, τῆθδόνια με δλόγλυκεια φωνὴ ψάλλουν τοῦς ἔρωτές τους μέσ' τὰ πλατάνια τᾶσημέχρωμα, πού στὶς ρίζες τους κυλοῦνε γάργαρα νερά: ἡ Φύση μοιάζει με παράδεισο καὶ ἴσως νὰ εἶναι ἀληθινὰ πιὸ ὁμορφος ἀπὸ κείνο πού φαντάζεται καὶ περιμένει ὁ ἄνθρωπος «πέραν τοῦ τάφου». Ὅπου γυρίσης βλέπεις κάλλη κι ὁμορφιά, ἀρίφνητες ζωῆς δλόγυρα γεννοβολὰ ἡ Φύση.

Ἡ ἑλληνικὴ ψυχὴ δὲν μποροῦσε νὰ μὴ φανερώσῃ τὴ συγκίνηση, τὴ χαρὰ της. Εἶτανε ἀδύνατο νὰ μείνῃ ἀπαθῆς μπρὸς σ' ἓνα τέτοιο μεγαλόπρεπο μυστήριον. Κάθε ἑλληνικὴ καρδιά εἶτανε ἀνάγκη νὰ φανερώσῃ τὰ αἰσθήματα πού τὴν πλημμυροῦσαν.

Ἄπο τὴν Τρίτη τῆς Λαμπρῆς ἴσαμε τὴν Πεντηκοστή ἔλες οἱ νέες καὶ ἔλα τὰ παληκάρια τοῦ χωριοῦ συναζόνται κάτω ἀπὸ τὸ γέρο-πλάτανο τῆς βρύσης. Σὲ λίγο ἀκούεται μελωδικώτατη φωνή, μιὰ γλυκύτατη ἄρμονία, τὸ ρυθμικώτατο τραγούδι τῆς κούνιας :

σίδερο νᾶναι τὸ σκοινὶ καὶ τὸ κλωνάρι ἀτσάλι,
καὶ κείνος ποῦ τὴν ἔκανε νὰ ζῆ νὰ κἀνη κι ἄλλη.

Τὸ τραγούδι ἐπανχλαμβάνεται ἀπὸ ἕλη τῆ συντροφιά συνοδευομένη κι ἀπὸ τῆς βρύσης τὸ μουρμούρισμα κ' ἔτσι σκηματίζεται μαγεφτικώτατη ἄρμονία ποῦ σὲ κάνει νὰ ζῆς σὲ κάτι ἄλλους κόσμους ὄνειρόπλεχτους. Θυρεῖς πὼς ἀκοῦς τῆς ἀδικοθάναν τῆς Ἡριγόνης τὸ μοιρολόι . . .

Ἡ λαϊκὴ Μοῦσα μὲ τὴν ἄφραστη ὁμορφιά τῆς, τὰ σύγκριτα δημοτικὰ μας τραγούδια δίνουν καὶ παίρνουν τότες. Ὅλα τὰ πάθια τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς τὰ βλέπεις μπροστά σου ὀλοζώντανα ζωγραφισμένα μὲ τὴν πανέμορφη τῆς μάννας μας γλώσσα—τὴν τόσο περιφρονημένη ἀπ' τοὺς σχολαστικούς δασκάλους, τοὺς ἀνίδεους—τῆ γλώσσα τῆ ζυμωμένη μὲ τὸν ἔδρο καὶ τὸ αἷμα τῆς φυλῆς μας. Κάθε κοπέλλα καὶ κάθε παληκάρι ξεχύνει σὲ ὀλόγλυκα τραγούδια τὸν πόνο τῆς καρδιάς του. Τὰ ντέρτια τῆς ἀγάπης καὶ τῆς πατρίδας ἢ λατρεία, ἢ λύπη τοῦ χωρισμοῦ, τῆς ξενιτειᾶς τὰ βῆσανα καὶ τοῦ «καλῶς ὄρισατε» ἢ χαρὰ, νά ! τὰ ἰδανικὰ γιὰ τὰ ὅποια πᾶλλει κάθε ἑλληνικὴ καρδιά καὶ ποῦ ἡ λαοπελικτῆ Μοῦσα ἀπαθανάτισε σὲ μαγεφτικώτατους στίχους. Καὶ ἔλ' ἄφτὰ τονισμένα σὲ παθητικώτατο ρυθμὸ σύφωνα μὲ τὰς κινήσεις τῆς κούνιας καὶ νὰ τὰ τραγουδοῦν μὲ τῆ μελωδική τους φωνὴ ὀλόδροσες χωριατοπούλες ! ὦ ! τὸ καταλαβαίνω πὼς μοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ παραστήσω μὲ λόγια τὰ ἔσα νοιώθω μέσα στὴν καρδιά σὰ βλέπω τίς ἀέρινες τῆς κούνιας κινήσεις κι ἀκούω τὰ μαγεμένα τραγούδια ! Μονάχα ὁποιος εἶδε μὲ τὰ μάτια του τὸ μαγικὸ ἄφτὸ θέαμα καταλαβαίνει τί σημεῖα ἔχει καὶ πόση ποίηση κλεῖ μέσα τῆς ἡ ἀπλὴ ἀφτὴ λέξη, κούνια !

ὦ ! εἴθε αἰώνια νὰ ζήσης ποιητικώτατο ἔθιμο, βγαλμένο ἀπ' τὰ σπλάχνα τῆς Ρωμοσύνης, εἴθε νὰ μὴ μπορέσῃ νὰ σὲ ξονώσῃ ἢ φοβερῇ τῆς φυλῆς μας μάστιγα, ὁ ἄθλιος ψεφτοπολιτισμὸς ποῦ κάποιος ἔκφυλοι μισοφραγεμένοι θέλουνε, σώνει καὶ καλὰ, νὰ μᾶς σερβίρουνε.

Σάμο 15 τοῦ Ἀπριλίου 1911.

ΧΩΡΙΑΤΗΣ

ΣΟΝΕΤΤΟ

ΤΗΣ ΤΟΥΛΛΑΣ ΜΟΥ

Εἶταν ἡ ὥρα ποῦ ὁ τρανὸς βασιλιὰς λουζόταν στὴς λίμνης τοὺς κόρφους, ἀλαφροσκορπώντας τὴν κροκόβαφη πορφύρα του στὴς πλάστρας Φύσης τῆ λουλουδιασμένη ἀγκαλιά ! Ἡ ὥρα τῆς ἡδονικῆς σκλαβιάς τῶν πανωρμόνιων ὕμνων ποῦ ἡ Φύση μόνη γνωρίζει νὰ ψάλλῃ ! Ἡ ὥρα, τέλος, ποῦ ἡ παιδοῦλα, πεισμομένη, ἔτσι, γιὰ τὸ κάμωμα τοῦ ἡλιου, ἔγερνε τὸ κουρασμένο τῆς κορμί, μὲ τὰ βλέφαρα μισοκλεισμένα ἀπὸ τὸ μεθυστικὸ χάιδεμα τῆς ἄνθινης μοσκιάς ! . . .

Πάνωθι τῆς, στὰ κλώνια παραπονιάρικης ἰτιάς, εἶχε χτισμένη τῆ φωλιά του ζουρλό χελιδονῶν ζευγάρι. Ὀλημερίς—τὰ λωλὰ—κρυφοσιμίγανε ἐρωτικὰ καὶ γιομίζαν τὸν ἀέρα ἀγάπης τρελλὰ τραγούδια ! Μά, ὦϊμέ ! δὲν εἶταν ἡ χαρὰ τους γιὰ πολὺ ! . . . Μιὰ κακὴ αὐγὴ, κατσοφιασμένη μέρα, ἡ χελιδονοπούλα ἀρρώστησε ! . . . Ἀπὸ τότε ! . . . σὰν ξεφρενιασμένο τὸ ταῖρι τῆς στριφογυρνᾶ στὴν πανέμορφη φωλιά του, ψάλλοντάς τῆ παρηγοριάς κελαϊδητά, μὰ τοῦ κάκου ! ἐκείνη λιώνει σιγαλὰ σιγαλὰ κι ἀργοπεθαίνει σὰ χειμωνιάτικο δεῖλι ! . . .

Νά, νά ! τὸ φτερούγι τῆς κουνᾶ. Ἄχ ! ἄχ ! τῆς σβνέται ἡ πνοούλα ! . . . Ἄ ! . . .

Ψιλὴ πόνον λαλίτσα ἐνώθηκα μὲ τίς διθυραμβικὲς ᾠδές, μὲ τίς ὁποῖες ἡ Φύση ὕμνολογοῦσε τοῦ καλοῦ τῆς τὸ γέμμα ! . . .

Ξαφνίστηκε ἡ παιδοῦλα μας ἀπ' τὴν ἀκακὴ λαλιά τοῦ ἀγαπημένου τῆς χελιδονοῦ, ἀνάγυρε λιγάκι τὸ πανώριό τῆς κεφάλι, ἀναδευτήκανε τὰ ὀλόξυθα μυλλιά τῆς, κ' ἐκεῖ ποῦ τὰ γιασεμιά τῆς νοιώθανε ἄγνωρη ἀνατριχίλα, νά, καὶ πέφτει στὸ μαρμαριττόρενιο τῆς λαιμό, ὀλόλευκο πουπουλάκι ! . . .

— Τσαμένη μου Λευκὴ ! . . . Πόσο μὲ σφάζει, νᾶξερές ! κι ὁ χαμὸς ὁ δικός σου ! . . . Μή ! . . . Μή ! . . . νὰ χαρῆς ! . . . τὴν . . . ὁμορφιά σου ! . . .

*

Πόθο ἔλο εἶταν τῆς νυχτιάς ἐκείνης τὸ φεγγάρι. Ξεφάντωνε στὰ παιχνίδια μὲ τῆς λίμνης τὰ χροσὰ νερά, ποῦ τᾶχε, τὸ μάγο, πλανεμένα ! Γαργαλητὰ εἶταν ἡ ἀρχὴ τοῦ παιχνιδιοῦ, φιλιὰ μαριόλικα τὸ τέλος ! . . . Οἱ καλαμιές, ξηλιάρες, τρελλοσιμίγανε κι αὐτὲς μὲ τίς ἀνθοπνοές, ὠργωμένες ἀπ' τὸν πόθο ! Μὲ χάδια γλυκὰ ἀρχίναε τὸ παιχνίδι καὶ σὲ γλυκὰ-γλυκὰ τέλειωνε φιλιὰ ! Καὶ πάλε ξαναρχίναε γιὰ νὰ τελειώῃ σὲ φιλιὰ ! . . .

Ἀποκαμωμένη ἀπ' τὸ μυστικὸ τέτοιου πανηγυριοῦ κοιμήθηκε ἡ παιδοῦλα ! . . .

Πόλη 1-5-911.

ΗΡ. Ν. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ

Τ' ΑΓΙΑ ΚΕΙΜΕΝΑ.—Τὰ μεταφραστικά ρεζιμέματα πού δημοσιεύονται ἀπὸ καιροῦ τῶρα σὲ διάφορες Μιστριωτόμυαλες Ἀθηναίικες ἐφημερίδες, προκαλέσανε μιὰ συζητησοῦλα τῆ Δευτέρα βράδι στὴ Βουλῆ. Νά, πάνου κάτω τί εἰπώθηκε, καθὼς τῷ γραφε ἡ «Ἀκρόπολι» τῆς Τρίτης.

Ἐπαναλαμβανομένης τῆς συνεδριάσεως ὁ κ. ΘΡ. ΠΕΤΜΕΖΑΣ ὁμιλεῖ ἐπὶ ἀναφορᾶς πολιτῶν, παρακαλοῦντων νὰ ληφθῶσι μέτρα κατὰ τῶν ἐφημερίδων τῶν δημοσιευουσῶν ἀνιέρους μεταφράσεις τῶν Ἱερῶν Γραφῶν, παριστῶν τὸ ἄτοπον τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῆς εὐλαβείας πρὸς τὴν θρησκείαν, ὅπως ἐξυψηρητηθῶσι ταπεινὰ συμφέροντα ὀλίγων, σκοπὸς τῶν ὁποίων εἶνε νὰ σπεύρωσι ζιζάνια.

Ἄν ὀλίγοι τινὲς ἀνάξιοι προσοχῆς, λέγει, δὲν εὐστοχοῦσι περὶ τὴν γλωσσικὴν διατύπωσιν τῶν νοημάτων των καὶ εἶνε ἀξιοκατάκριτοι, ἀξιόποιοι εἶνε καὶ οἱ προκαλοῦντες τὸ μῖσος καὶ τὴν ἐχθραν κατ' αὐτῶν.

Ὁ κ. Πετμεζᾶς παραπονεῖται ἐν τέλει ὅτι ὁ κ. Εἰσαγγελεύς, πρὸς ὃν ἀπετίθησαν οἱ ἀναφερόμενοι πολῖται, δὲν τοῖς ἔδωκεν ἱκανοποιητικὴν ἀπάντησιν, μολοντί ἐρευνῶν τὰς ἐφημερίδας ἢ ἀντελαμβάνετο, ὅτι συστηματικῶς ἐγένετο ἡ ταιαύτη ἀξιόποιος κατασκευὴ μεταφράσεων.

Ὁ κ. ΚΟΥΤΟΥΠΗΣ ἐξηγεῖ, ὅτι πρόκειται περὶ κατασκευαστῶν μεταφράσεων, αἵτινες μὲ σκοπὸν νὰ ἐξευτελίσουν τοὺς μαλλιαροὺς ὅπως λέγουν, προσβάλλουν τὴν θρησκείαν.

ΚΑΛΟΜΕΝΟΠΟΥΛΟΣ. Ἄλλὰ τοιαῦται μεταφράσεις πρέπει νὰ στηλιτεύονται.

ΚΟΥΤΟΥΠΗΣ. Ἄν ὑπάρχουν τοιαῦται μεταφράσεις, ἂν ἔχετε συναίσθησιν τῶν ὄσων λέγετε, πρέπει νὰ φέρετε ἐδῶ κείμενα. Τότε θὰ σὰς ζητήσω συγγνώμην.

ΚΑΛΟΜΕΝΟΠΟΥΛΟΣ. Ὑπάρχουν, ὑπάρχουν.

ΚΟΥΤΟΥΠΗΣ. Νὰ τὰς φέρετε. Ἄλλ' ὄχι νὰ κατασκευάζονται μεταφράσεις καὶ ν' ἀποδίδονται εἰς ὀρισμένα πρόσωπα. Αὐτὸ εἶνε κκοήθεια.

Πολλοὶ βουλευταὶ φωνάζουν «Ἐπάρχει τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Πάλλη».

Ὁ κ. ΓΚΛΑΒΑΣ λέγει, ὅτι πρέπει νὰ ἐννοηθῆ, ὅτι αἱ συζητήσεις πρέπει νὰ γίνονται ἐν ψυχραιμῳ. Ἐὰν ὑπάρχουν μεταφρασμένα: αἱ Ἁγία Γραφαί....

ΦΩΝΑΙ. Αἱ Ἁγία. Αἱ Ἁγία.

ΓΚΛΑΒΑΣ. Ἔστω. Αἱ Ἁγία Γραφαί. Τὴν ἐπομένην τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἐψηφίσαιμεν σχετικὸν ἄρθρον τοῦ Συντάγματος, χιλιάδες Γραφῶν μετα-

φρασμένων ἤλθαν εἰς τὸ τελωνεῖον Πειραιῶς. Τί ἐγιναν αὐταί; Ἄλλὰ πρέπει νὰ παρακληθῆ ὁ Τύπος νὰ μὴ δημοσιεύη μεταφράσεις.

Μετὰ τοῦτο ἡ συζήτησις κηρύσσεται περαιωμένη.

Ἡ Κοινή Γνώμη

ΤΟ ΑΓΕΡΙ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Φίλε «Νουμᾶ»

Κάτι πούγραφε τίς προάλλε; ὁ Ταγκόπουλος γιὰ τὸ ἀγέρι τῆς Ἀθήνας καὶ πού ὁ Σκίπης δὲν τὸ παραδέχτηκε, νά, πούρχεται σήμερα ὁ ἴδιος ὁ Σκίπης νὰν τὸ παραδεχτεῖ καὶ νὰν τὸ προσκυνήσει, — καὶ νὰν τὸ παραδεχτεῖ μὲ τόσο ταπεινὰ λόγια. (Κοίταξε «Ἀκρόπολι» 7 καὶ 8 τοῦ Μᾶη), ἐνῶ στὸν Ταγκόπουλο, πούγραφε στὸν «Νουμᾶ» δυὸ μονάχα λόγια, τόσο αὐθάδικα καὶ ἐχτρικὰ ἀπάντησε.

Ὁ Παπαντωνίου στὸ Παρίσι, τὸν θάμαζε, λέει, γιὰ ποιητὴ ἐδῶ, στὴν Ἀθήνα, τὸν ἀρνήθηκε καὶ τὸν κατακουρέλιασε.

Ἄλλαξε ὁ Σκίπης; Ἄλλαξε ὁ Παπαντωνίου; Ὅχι. Οἱ ἴδιοι καὶ ἀπαράλλαχτοι εἶναι καὶ οἱ δύο τους. Ἄλλαξε τὸ ἀγέρι μοναχά. Στὸ Παρίσι: καμωνόντουσαν τὸν πολιτισμένο, τὸν ἡμερο. Μόλις ρουφήξαν τὸ Ἀθηναῖκο τάγερα: μεταμορφωθήκανε σὲ ἀθροποφάγους, δηλ., τὸ σωστότερο, ξαναγινήκανε ἀθροποφάγοι.

Μπορεῖ γιὰ τὸ Σκίπη νάχω μερικὲς ἐπιφύλαξεις, δὲν μπορῶ ὅμως ποτὲ παραδεχτῶ πὼς ὁ Ζ. Παπαντωνίου μπορεῖ νὰ τὸν κουρελιάσει, μπορεῖ νὰ τὸν πᾶψει, ἐπιτέλους, ἀπὸ ποιητὴ. Τοῦ Παπαντωνίου ἡ δουλιὰ ἴσαμε τώρα εἶναι μιὰ προσπάθεια νὰρέσει στὸ καινὸ, νὰ κερδίζει τὰ εὐκόλα χειροροτήματα—καὶ τὸ μοναδικὸ ἰδανικὸ του νὰ γίνεῖ Κοντυλάκης μιὰ μέρα. Σφίγγεται: νὰ βγάξει καθεμέρα ἀπὸ ἓνα καλαμπούρι, ἀπὸ ἓνα χαριτολόγημα, ὅπως σφίχτηκε πρὸ χρόνια καὶ ἔδγαλε μερικὸς στίχους. Νά, τὰ μοναδικὰ φιλολογικὰ προσόντα του. Στὸ Παρίσι αὐτὰ τὰ προσόντα δὲν ἔχουν καμιὰ πέραση, καὶ γι' αὐτὸ στὸ Παρίσι ὁ Παπαντωνίου εἶταν εὐγενικὸς καὶ ἡμερος. Στὴν Ἀθήνα ὅμως εἶναι τὰ μόνυ προσόντα, καλέ, πούχουν πέραση καὶ γι' αὐτὸ στὴν Ἀθήνα ὁ Παπαντωνίου ἔγινε Σκιποφάγος—καὶ νὰ μὲ συμπαθᾶς, φίλε Νουμᾶ, γιὰ τὴν ἐνόχληση.

Δικός σου

ΑΝΑΠΟΔΟΣ

ΤΑ ΕΚΑΤΟΧΡΟΝΑ ΤΟΥ ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΥ

Πάτρα, Πρωτομαγιά του 1911

Φίλε «Νουμά»,

Σήμερα κλεισιώνε εκατό χρόνια από την ημέρα που γεννήθηκε ο Αντρέας Λασκαράτος.

Κι όμως πουθενά δεν έθυμηθήκανε να γιορτάσουνε τὰ εκατόχρονα του. Μὰ και πόσοι τάχα νὰ ξέρανε πὼς σήμερα κλεισιώνε τὰ εκατό χρόνια;

Ἄξιζε όμως νὰ γιορταστῆ ἡ σημερινὴ μέρα, γιατί ὁ Λασκαράτος, ἔξιν πού εἶτανε χωρὶς ἀμφιβολία ὁ μεγαλύτερος σατυρικός μὲς στὴ νεοελληνικὴ φιλολογία, εἶτανε κ' ἓνα μυαλό δυνατὸ καὶ ξάστερο, πού ἔγραψε τόσο παρατηρητικὰ καὶ σοφὰ πράματα γιὰ τὴν κοινωνικὴ, πολιτικὴ καὶ θρησκευτικὴ κατάσταση τοῦ τόπου μας. Μὰ καὶ σὺ γλωσσικὸ ζήτημα μὴ δὲν εἶτανε ἓνας προφήτης;

Μ' ἐχτίμηση
ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ

I—E—PAKI

Φίλε «Νουμά»,

Ταξίδεμα μ' ἀμάξι τώρα τελευταία σὺ δρόμο Γύθειου—Σπάρτης μαζί μὲ δυὸ-τρία κοριτσάκια καὶ τὴ μητέρα τους.

Στὸ δρόμο κάπου κάπου πετούμενο τὸ νόμισμα γεράκι. Καί: Νά, ἓνα γεράκι! φώναξε τὸ ἓνα κοριτσάκι. Ἔνα γεράκι!

Ἄμεσως ἔπειτα τὸ μεσακὸ στὴν ἡλικία, τὸ ξυπνότερο καὶ τὸ πιὸ λογάδικο, ρωτᾷ μὲ γέλια:

— Πὼς τὸ λέει, Ἐλένη, ἡ δασκάλα σου τὸ γεράκι;

— Ἴ-ε-ράκι, ἀπαντᾷ τὸ μεγαλύτερο, τονίζοντας σὰν τὴ δασκάλα.

— Ἴ-ε-ράκι! ξανατονίζει ἀπαράλλαχτα κείνο πού ρώτησε, καὶ λύνεται στὰ γέλια, μαζί καὶ τᾶλλα καὶ μαζί κ' ἐμεῖς.

Καὶ δευτερώνει τὴν ἐρώτηση:

— Ἐλένη, πὼς τὸ λέει ἡ δασκάλα σου τὸ γεράκι;

— Ἴ-ε-ράκι! ἀπαντᾷ πάλ' ἡ Ἐλένη. Καὶ δὸς του γέλια τὰ κοριτσάκια ξεκαρδισμένα.

Καταγγέλω στοὺς γλωσσόφιλας τῶν κοριτσιῶν τὰ γέλια γιὰ φανερὴ ἐπέμβαση ἐναντία στὴν ἐπίσημη τὴ γλώσσα. Ἀπεναντίας τοὺς συστάνω τὴ δασκάλα, γιὰ νὰ ἐνεργήσουν τὸν προοδισμὸ τῆς. Τὴνὲ λένε Εὐγενία, ἀν καλοθυμᾶμαι, καὶ μένει σὺ Γύθειο. Τὸ ἐπιθετὸ τῆς τὸ ξεχνῶ.

ΛΥΔΟΣ ΠΟΛΑΒΡΟΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Τὴν Κεριακὴ τὸ πρωτὸ σὺ Ὁδετο Λόττνερ ἔγινε μιὰ «Μουσικὴ ἀσκησης», καθὼς λέει τὸ πρόγραμμα, ἔπαι χιτήκανε μὲ μεγάλη ἐπιτυχία διαλεχτὰ κοριτσάκια ἀπὸ τὶς μαθήτριες τοῦ Ὁδείου. Μὲ ξεχωριστὴ ἐπιτυχία ἔπαιξε σὺ πιάνο τὴ Spanischer tanz τοῦ Moskowsky ἡ δ. Πόπη Ἀγαθονίκου, μαθήτρια τῆς κ. Γεωργιάδου, καὶ καταγεροκροτῆθηκε.

— Ὁ Βολιώτης μαθητῆς πού ἀναφέρει σὺ ἀρθρο τοῦ ὁ κ. Καραπαναγιώτης, λέγεται Γ. Νούλης καὶ τὸ δημοσίεμά του, πού τοῦ κόστισε πέντε μέρες ἀποβολὴ ἀπὸ τὸ Γυμνάσιο, δημοσιεύτηκε στὴ «Θεσσαλία» τοῦ Βόλου (29 τοῦ Ἀπρίλη, σελ. 1) μὲ τὸν τίτλο «Ἐντυπώσεις μαθητῶν ἀπὸ ἐκδρομῶν των». Εἶναι γραμμένο φυσικά, ζωντανά, κάπως ποιητικὰ, καὶ γι' αὐτὸ δὲν μπόρεσε νὰν τὸ χωνέψει ἡ μουχλιασμένη ψυχὴ τοῦ γυμνασιάρχου.

— Νά, γιὰ δεῖγμα, κ' ἓνα παραγραφάκι ἀπὸ δαῦτο: «...Ἡ θάλασσα ἤσυχῃ, ἤσυχῃ, ἀτάραχῃ γαλιγνιασμένη ξαπλώνονταν καὶ ἔμοιαζε σὰν νὰ μὴ ποτὲς τὴν ἐτάραξε κακὴ πνοὴ ἀνέμου. Οἱ γλάροι, τὰ κάτασπρα αὐτὰ πουλιὰ τῆς θαλάσσης πετοῦσαν χαρούμενα ἀπάνω ἀπ' τὸ νερό, πέρα δὲ ἐκεῖ μακρὰ δυὸ τρία καϊκάκια μὲ τὰ κάτασπρα πανιά των, ἔτσι ἀκίνητα ἔπλεον, φαίνονταν σὰν μαρμαρωμένα. Πέντε—ἕξ ψαράδες σὲ μιὰ τράτα κει κοντὰ σὺ Φανάρι μάζευαν τὰ δίχτυα των. Τὰ πρόσωπά των ἦσαν κίτρινα, τὰ βλέφαρά των μισοκλεισμένα ἀπὸ τὴν ἀπνία: μόλις μπόρεσαν νὰ σταθῶν στὰ πόδια των. Ὁ «Ἅγιος Σπυρίδων» τώρα προχωροῦσε μὲ ὄλη τὴν ταχύτητά του, καὶ ἀπὸ τὸ κίτρινο φουγάρο του ἐβγαίνε τοῦφες τοῦφες ὁ κατάμαυρος καπνός».

— Καὶ μιὰ ἀθάνατη φράση ἀπὸ τὴν ἀθάνατη «ἐπιστολὴ» τοῦ Μιστριώτη: «Μόνον ὁ σοφὸς καὶ φιλόπατρις κ. Ἐμ. Ζολώτας ἀντέστη, ὡς ὁ Σωκράτης ἀνθίστατο, ἔτε ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἤθελε νὰ καταδικάσῃ εἰς θάνατον τοὺς στρατηγούς τοὺς σώσαντας τὴν πόλιν ἐν Ἀργινούσις». Δηλ. σοφὸς καὶ σοφὸς κ' ἀπὸ ἡ βαρβέλι.

— Καὶ κάτι πού πρέπει νὰ διορθωθεῖ. Στὸ ἀρθρο τοῦ κ. Φυχάρη «Παρίσι καὶ Ἀθήνα» («Νουμάς» ἀριθ. 432, σελ. 243, στήλη 1), σὺ κεφάλαιο «Μιὰ εἰδηση παράξενη». τὰ εἰσαγωγικά πού κλεινοῦν τὰ λόγια τῆς «Ἀκρόπολης» πρέπει νὰ μποῦνε σὺ «γιομάτη νερό κτλ.» κ' ὄχι σὺν ἄλλο παράγραφο, τὸν παρακάτω, γιατί ἔτσι πούναι βαλμένα δείχνουνε πὼς ὁ Σκίπης δηγγήθηκε στὴν «Ἀκρόπολη» τὸ ἐπιστόδιο τῆς σκάφης, ἐνὸς τὸ ἐναντίο, ὁ Σκίπης μᾶς τὸ κατ'ἀγγελίε γιὰ ψεύτικο καὶ μᾶς δηγγήθηκε ἔτι τοῦγραφε ὁ Βάρβογλης ἀπὸ τὸ Παρίσι. Δηλ. πὼς «Κάποιος Ρωμὸς θερμοκέφαλος κτλ.». Ἔτσι μπαίνουνε τὰ πράματα στὴ θέση τους καὶ δίνεται σὺν καθέναν τὸ δίκιο.

Ἡ ΣΑΚΟΥΝΤΑΛΑ ΤΟΥ ΚΑΛΙΔΑΣΑ
μεταφρασμένη ἀπὸ τὸ Σανκριτικὸ καὶ Πρα-

κριτικὸ κείμενο ἀπὸ τὸν

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗ

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ

στὰ γραφεῖα τοῦ «Νουμά»

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Γ. Ναπ. στήν Πόλη. Τά λάβαμε στήν ὥρα τους ἔτι μᾶς ἔστειλες καί σ' εὐχαριστοῦμε. — κ. Β. Δαν. σὸ Παρίσι. Λάβαμε τή συντροπή καί εὐχαριστοῦμε. Τά βιβλία σου τά στείλαμε. Τήν ἄλλη βδομάδα θά λάβεις καί τὰ περασμένα φύλλα. — κ. Κατ. Ο. Δουλ. Νά γράψεις στήν ἴδια ἀπουθείας. Τό κατατόπι της εἶναι : P. S. D. Croubergstrasse 44. Frankfurt a)M. Allemagne. — κ. Π. Γαλ. Τόν κ. Π. μπορεῖς νάν τονέ ζητήσεις στούς Ἀμπελόκηπους (οἰκία Ρικάκη) μέ γράμμα σου. Ἐκεῖνος μπορεῖ νά σοῦ προμηθεύσει τά φύλλα. — κ. Χρ. Παπ. Ὁ κ. Β. λείπει ἀπό τήν Ἀθήνα. Σά γυρίσει τονέ ρωτᾶμε καί σοῦ λέμε. — κ. Απ. Πολ. στή Σαλονίκη. Λάβαμε τή συντροπή τοῦ 911 καί εὐχαριστοῦμε. — κ. Ν. Ζαχ. σὸ Λίβερπουλ. Λάβαμε τή συντροπή τοῦ 910 καί εὐχαριστοῦμε. — κ. Ὁμ. Μπ. στήν Πόλη. Θά δημοσιευτεῖ.

ΣΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

τὸ γραφεῖο, δρόμος Ἰπποκράτη 11, πουλιοῦνται τὰ κόλουθα βιβλία πρὸς ΜΙΑ δραχμὴ τὸ ἓνα, ἐξὸν ὅσα εἶναι σημιωμένα μὲ ἄλλες τιμές :

Γ. Ν. ΑΒΑΖΟΓ, «Ἡ Ματιά». ΧΑΡ. ΑΝΤΡΕΑΔΗ, «Ὁ Μέγ' Ἀλέξανδρος». — ΒΑΡΑΕΝΤΗ, «Δόξα καί Ζωή». — ΗΛΙΑ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗ, «Δάφνης καί Νλόη» τοῦ Δόγγου (μετάφρ.). — «Τίμωνας ὁ Μισάνθρωπος» τοῦ Λουκιανοῦ (μετάφρ. λ. 50). — «Ὁ Προσκυνητής». — ΡΗΓΑ ΓΚΟΛΦΗ, «Τά Τραγοῦδια τοῦ Ἀπρίλη» (Δρ. 2). — Η. Σ. ΔΕΛΤΑ «Στοχαρεῖς περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδιῶν μας» (λ. 50). — ΕΙΡΗΝΗΣ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ, «Ἀπὸ τόν Κόσμο τοῦ Σαλονιού». — ΑΡΓΥΡΗ ΕΦΤΑΙΩΤΗ, «Φυλλάδες τοῦ Γεροδύμου». — ΓΙΑΝΝΗ Κ. ΖΕΡΒΟΥ, «Νησιώτικα Τραγοῦδια». — Κ. ΘΕΩΤΟΚΗ, «Τά Γεωργικά τοῦ Βεργίλιου» (λ. 50). — «Σακόντα» τοῦ Καλλιμάχα (Δρ. 1). — ΙΔΑ, «Σαμοθράκη» (Δρ. 2). — ΜΑΝΩΛΗ ΚΛΑΟΜΟΥΡΗ, Τραγοῦδια γιά μιά φωνή μέ πιάνο, καί Μπαλάντες γιά πιάνο, τὸ κομμάτι Δρ. 1. — Θ. ΚΑΤΡΑΝΗ, «Τά Τραγοῦδια τοῦ Στρατιώτη» (λ. 10). — ΑΝΤΩΝΗ Κ. ΔΕΚΟΠΟΥΛΟΥ, «Τὸ Βιολί». — ΑΛΕΞ. ΠΑΔΗ, «Ὁ ἔμπορος τῆς Βενετίας» (Β' ἐκδοσὴ). — ΑΛΕΞΑΝΤΡΑΣ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ, «Ἀθρώπιнос Μηχανισμός». — Ν. ΠΟΡΙΩΤΗ, «Σαλόμη» τοῦ O. Wilde (μετάφρ.). — ΣΤΕΦ. ΡΑΜΑ, «Τά Χαλιὰ καί τὰ Καινούργια». — ΖΗΣΙΜΟΥ ΣΙΔΕΡΗ, «Ὁ Αἶας» τοῦ Σοφοκλή (μετάφρ.). — ΗΛΙΑ ΣΤΑΥΡΟΥ, «Πλοῦτάρχου : Περὶ Παίδων Ἀγωγῆς» (μετάφρ.). — ΓΙΑΝΝΗ Κ. ΣΤΕΦΑΝΗ, «Μπουμπουκία». — Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ (δράματα) : «Ζωντανοὶ καί Πεθαμμένοι», — «Ὁ Ἄσωτος», — «Οἱ Ἀλυσιδες» (Δρ. 2). — ΜΕΝΟΥ ΦΙΑΝΤΑ «Ἀπὸ τοῦς Θρύλους τῶν Αἰώνων», — «Γραμματικὴ τῆς Ρωμαϊκῆς Γλώσσας» (Α' ἐκδοσὴ). — Ζ. ΦΩΤΙΑΝ, (δράματα) : «Τὸ Ἐκθετο», — «Δίχως Ἀκρογιάλι», — «Χτισμένο στόν Ἄρμος». — ΦΩΤΗ Δ. ΦΩΤΙΑΔΗ, «Τὸ Γλωσσικὸ Ζήτημα». — Στῆ «Φοιτητικὴ Συντροφιά» (λ. 50). — ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ (δράμα) : «Μελάχρα».

Γιά τὸ ἐξωτερικό, λ. 25 παραπάνου δ κάθε τόμος.

ΤΟΜΟΙ περασμένοι τοῦ «ΝΟΥΜΑ» (ἐξὸν ἀπὸ τὸν πρῶτο πὸς δὲν ὑπάρχει κανένα του ἀντίτυπο) πουλιοῦνται Δρ. 12 ὁ ἓνας γιά τήν Ἑλλάδα καί φρ. χρ. 12.50 γιά τὸ Ἐξωτερικό.

Τὸ γραφεῖο τοῦ «Νουμά» στέλνει στούς συνδρομητάδες τοῦ Ἐξωτερικοῦ ἔτι βιβλία τοῦ ζητήσουνε, στίς τιμές πού τά πουλοῦνε τᾶλλα βιβλιοπωλεῖα, δίχως παραπάνου σὸ ἐξοδο, ἐξὸν τὰ ταχυδρομικά.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἔντοκοι καταθέσεις

Τόκοι ἐντόκων καταθέσεων εἰς Τραπεζικὰ Γραμμάτια

1) 2 τοῖς ο)ο κατ' ἔτος διὰ τὰς ἐν ὕψει ἀποδοτέας καταθέσεις μέχρι ποσοῦ Δρ. 10.000 πέραν δὲ τοῦ ποσοῦ τούτου τοῦ τόκου ὀριζομένου εἰς 1 τοῖς ο)ο κατ' ἔτος μέχρι 50,000 δραχμῶν πέραν δὲ τοῦ ποσοῦ τούτου εἰς 1) 2 τοῖς ο)ο. Αἱ καταθέσεις αὗται γίνονται δεκταὶ καί εἰς ἀνοικτὸν λογαριασμὸν παραδιδομένου τῷ καταθέτῃ βιβλιαρίου λογαριασμοῦ καὶ βιβλιαρίου ἐπιταγῶν

2 τοῖς ο)ο κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ 6 μῆνας τοῦλάχιστον.

2) 2 τοῖς ο)ο κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ ἓν ἔτος τοῦλάχιστον.

3 τοῖς ο)ο κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ δύο ἔτη τοῦλάχιστον.

3) 2 τοῖς ο)ο κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ τέσσαρα ἔτη τοῦλάχιστον.

Ὁ τόκος καταβάλλεται καθ' ἑξαμηνίαν τῇ 2 Ἰανουαρίου καὶ 1 Ἰουλίου.

Ὁ τόκος τῶν καταθέσεων καταβάλλεται τῷ ὁμολογούχῳ ἐν τῇ Κεντρικῇ Καταστάματι ὡς καὶ τῇ αἰτήσει αὐτοῦ παρὰ τοῖς ὑποκαταστάμασι τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς.

Ἐπιταγαὶ τῶν καταθετῶν ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς πρὸς πληρωμὴν τόκων καὶ κεφαλαίων δὲν εἶναι δεκταὶ ἀνευ προηγουμένης μετὰ τοῦ ὁμολογούχου συνεννοήσεως.

Τόκοι ἐντόκων καιαθέσεων εἰς χρυσὸν

1) 2 τοῖς ο)ο κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ ἓξ μῆνας τοῦλάχιστον.

2 τοῖς ο)ο κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ ἓν ἔτος τοῦλάχιστον.

2) 2 τοῖς ο)ο κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ δύο ἔτη τοῦλάχιστον.

3 τοῖς ο)ο κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ τέσσαρα ἔτη τοῦλάχιστον.

3) 2 τοῖς ο)ο κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ τέσσαρα ἔτη τοῦλάχιστον.

4 τοῖς ο)ο κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ πέντε ἔτη τοῦλάχιστον ὡς καὶ διὰ τὰς πέρα τῶν πέντε ἐτῶν ἢ τὰς διαρκεῖς.

Ὁ τόκος τῶν καταθέσεων καταβάλλεται τῷ ὁμολογούχῳ ἐν τῇ Κεντρικῇ Καταστάματι ὡς καὶ τῇ αἰτήσει αὐτοῦ παρὰ τοῖς ὑποκαταστάμασι τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς εἰς χρυσὸν ἢ δι' ἐπιταγῆς ὕψους (chèque) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κατ' ἐπιλογὴν τοῦ ὁμολογούχου.

Ὁ τόκος καταβάλλεται καθ' ἑξαμηνίαν τῇ 2 Ἰανουαρίου καὶ 1 Ἰουλίου.

Ἐπιταγαὶ τῶν καταθετῶν ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς πρὸς πληρωμὴν τόκων καὶ κεφαλαίων δὲν εἶναι δεκταὶ ἀνευ προηγουμένης μετὰ τοῦ ὁμολογούχου συνεννοήσεως.

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΤΑ ΔΥΟ ΑΔΕΡΦΙΑ

ΜΕΓΑΛΟ ΕΘΝΙΚΟ ΗΘΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Τυπώθηκε σὸ Παρίσι καὶ πουλιέται σὸ Βιβλιοπωλεῖο τῆς «Ἐστίας» Δρ. 10.